

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' בה"ב • טו • יט אייר

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון כח (תתש"פ)

תוכן ה'פּלפּול' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' אמור העעל"ט בקיסריה

שלמדו תורה בבני ברק, וי"ל דנבוזראדן כשנתגייר היתה גירותו שלימה, כי בזמנו היתה יד הגוים תקיפה על ישראל, ובנ"י היו בשפל המצב בתקופת החורבן, א"כ כשנתגייר בוודאי דהיתה כוונתו לשם שמים ללא שום פניה ואין לך גר צדק יותר ממנו, לכן קרי ליה גר צדק. אבל בני בניו של המן שהיה להם ירידה גדולה שנפלו מאיגרא רמא לדיוטא התחתונה ויד ישראל היתה תקיפה עליהם, א"כ כאשר נתגיירו לא היתה גירותם לש"ש רק מחמת פחד ומורא, [ומקרא מפורש הוא (אסתר ח, יז) ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם], וס"ל לרבי נחמיה ביכמות (דף כ"ד ע"ב) גירי מרדכי ואסתר אינם גרים עד שיתגיירו כבזמן הזה, לכך בני בניו של המן שיצאו מגירי מרדכי ואסתר לא חשיבי גרים גמורים כראוי ולא כינויים חז"ל ליקרא בשם גרי צדק, משו"ה נקט הש"ס רק שלמדו תורה בבני ברק, [והיינו כעין מה דאי' ביכמות (דף ע"ט ע"א), ובע"ז (דף ג' ע"ב) לענין גרים כיוצ"ב שנעשו גרים גרורים].

אלא דכ"ז נכון לדעת רבי נחמיה ביכמות שם, דס"ל דכשאין כוונתם של הגרים רק לשם שמים אין גירותן גרות, אבל רב פליג עליה וס"ל דהלכה כולם גרים הם, א"כ גם בני בניו של המן היו גרי צדק.

במדרש (ויק"ר פכ"ו, ז) א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקב"ה למשה דור דור ושופטיו, דור דור ומלכיו, דור דור וחכמיו וכו', והראה שאול ובניו נופלים בחרב, אמר לפניו מלך ראשון שיעמוד על בניך ידקר בחרב, א"ל הקב"ה ולי אתה אומר אמור אל הכהנים שהרג (פי' שנענש שאול על שהרג את נוב עיר הכהנים) מקטרגים אותן, שנאמר ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן, עי"ש. כבר דקדקו קמאי בדברי המדרש, מה שאמר מלך ראשון שיעמוד על בניך דמשמע שעיקר התמיהה על שנהרג הוא מחמת היותו מלך ראשון, וכי בל"ז אין כאן תמיהה על שנהרג, גם צ"ב במה שהשיב לו הקב"ה אמור אל הכהנים שנענש בגין חטאו שהרג כהני נוב, דהרי במקראות (שמואל א טו, יא) משמע שעיקר חטאו של שאול היה בכך שחמל על אגג, וכן אי' בהמשך המדרש שם.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מש"כ בזה בספר כרם חמד עפימ"ד בגמ' סנהדרין (דף צ"ו ע"ב, וכ"ה בגיטין דף נ"ו ע"ב) נבוזראדן גר צדק היה, מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ויש לדקדק למה קרי ליה לנבוזראדן גר צדק ואילו לבני בניו של המן לא קראן גרי צדק אף שהיו גרים גמורים, ונקט רק

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ליכא להוכיח דיש פגם בנישואי יפ"ת, וי"ל כרב שכולם גרים הם אף כשאין כוונתם שלימה לשמים. [ולכאן דבריו צ"ב דהרי בסנהדרין שם אמר רב יהודה משמיה דרב הך דהנושא יפ"ת מוליד ממנו בן סו"מ, וביבמות שם א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב הלכה כדברי האומר כולם גרים הם, ואולי היה גירסה אחרת, או דס"ל דנחלקו אמוראי בשיטת רב, ודו"ק].

ובגמ' סנהדרין (דף ס"ז ע"ב) בן עזאי אומר נאמר מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מכשף בסקילה, אמר ר' יהודה וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא לזה בסקילה, אלא אוב וידעני בכלל מכשפים היו, ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה אוב וידעני בסקילה אף מכשף בסקילה, ופריך לר' יהודה נמי להוי אוב וידעני שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, א"ר זכריה עדיא אמרה קסבר ר' יהודה שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, עי"ש.

ואיתא בספר ארבע חרשים שהיה לשאל אמתלא על מיתת נוב עיר הכהנים, דלא הרגם הוא בעצמו, אלא הורה לשליח להורגן, וכיון דאין שליח לדבר עבירה אין לחייב אותו על כך. (וכ"כ בס' מירת כסף בפרשתן). ובגמ' קידושין (דף מ"ג ע"א) מבואר דטעמיה דשמאי הזקן דהאומר לשלוחו צא והרוג את הנפש שולחו חייב ולא השליח, דיליף ממעילה ומביחה ומכירה דיש שליח לדבר עבירה, ואע"ג דהו"ל שני כתובים הבאים כאחד ס"ל לשמאי דשני כתובים הבאים כא' מלמדין עי"ש.

והנה איתא במדרש (ילק"ש פר' שופטים רמז תקמ"ו) דלכך נסמכה בפר' שופטים פרשת הכהנים (לא יהיה לכהנים ולוים וגו', דברים יח, א), לפרשת מלך (שום תשים עליך מלך, שם יז, טו), ללמדך שאם אין מלך אין כהן ואם אין כהן אין

ואיתא במפוי דלכן לא הרג שאול את אגג, לפי שצפה ברוח הקודש דנפיק מיניה זרעא מעליא שהרי בני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, אך תינה אליבא דרב דאותן בני בנים שנתגיירו המה גרי אמת היה לו לישראל אמתלא על טעותו, אבל לר' נחמיה דלא הוי גרים כיון שלא נתגיירו לש"ש אין בזה שום אמתלא לשאל.

והנה ברש"י ריש פר' כי תצא בפסוק וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה וגו', הביא מה שדרשו חז"ל שלא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, אם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, אבל אם נשאה סופה להיות שונאה שנאמר כי תהיה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וגו', וסופה להוליד ממנה בן סורר ומורה לכך נסמכו פרשיות הללו עי"ש, וכ"ה בסנהדרין (דף ק"ז ע"א), וי"ל דמשו"ה הנושא יפת תואר ה"ה מגונה וסופו לשנוא אותה ויצא הימנה בן סורר ומורה, לפי שאף שנתגיירה כמ"ש ובכתה את אביה ואמה היינו שתבכה על גילולי בית אביה כדאי' ביבמות (דף מ"ח ע"ב), מ"מ כיון שנתגיירה רק אחר שנשבת ביד ישראל שגברה ידם וניצחו במלחמה, וכיון שראתה בעני עמה שכולם נהרגו ונשארה גלמודה בשביה ובאין ברירה כיון שלא מצאה מנוח על כן נתגיירה, וגירות כזו אינה גירות לש"ש, ולכך אין ראוי הדבר שישא אותה ובגין כך סופו לשונאה ויולדת בן סורר ומורה.

נמצא דאי דרשינן סמוכין מוכח מסמיכות פרשת יפת תואר לפרשת בן סורר ומורה כדעת רבי נחמיה שאין מקבלים גרים אלא כשכוונתם לש"ש, אבל אי לא דרשינן סמוכין [והיינו אפי' במשנה תורה כדס"ל להירושלמי, עי' יפ"ע והגהות יעב"ץ ביבמות (דף ד' ע"א), וכ"ה דעת רש"י בשבת (דף כ"ה ע"ב) ומנחות (דף מ' ע"א)], תו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

ע"פ דרכו י"ל עוד בזה, דהנה יש לבאר באיזה סברא פליגי רבי נחמיה ורב אם אינו גר רק כשמתגייר לש"ש, דבהכרח דבסברא פליגי.

ואפ"ל דבאמת מי שמתגייר רק להציל עצמו ואינו מכוון כלל לקבל על עצמו עול מצוות, בכה"ג כבר האריכו הפוסקים דאינו אלא מעשה קוף בעלמא ואינו גירות כלל, והא דפליגי רב ור' נחמיה היינו באופן שמקבל ע"ע עול תורה ומצוות בשלימות, אלא דמתכוון לטובת עצמו ואין כוונתו לגמרי לש"ש.

ולענין מהות הכוונה במצוה כבר הבאנו כמ"פ מה שדנו האחרונים האם כאשר מכוון האדם במחשבתו לקיים מצות ה' אך מתערב במחשבתו גם כוונה לצורך עצמו, האם נחשב כקיים המצוה כראוי ויצא יד"ח בשלימות, דהא מכוון בלבו לשמים, או דמאחר ולא היתה כוונתו שלימה בלתי לה' לבדו כי נתכוון גם בעבור הנאתו, נגרע כוונתו ולא קיים המצוה כראוי.

מקור האי מילתא בגמ' יבמות (דף ל"ט ע"ב) דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי ולשום אישות ולשום דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר. וחכמים אומרים יבמה יבא עליה מכל מקום, וכתב בהגהות פורת יוסף שם וז"ל, ואם כוונתו לשם מצוה ולשם נוי משמע לכאורה ממאי דאמר עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה דאף אם מכוון לשניהם עובר, דאל"כ וכי ס"ד שיתכוון שלא לשם מצוה וכו', אבל צ"ע למה לא נקראת מצוה אי מתכוון לשניהם, הרי דנקט בפשיטות לדברי אבא שאול אף אם יכוון לשם מצוה ולשם נוי אינו מצוה והרי הוא כאילו פוגע בערוה.

אולם בשו"ת שבות יעקב (ח"ג קל"ה) כתב דהיכא דא"א לחלוץ מותר לייבם, ובתו"ד כתב וז"ל, דאף לדעת הסוברים דמצוות חליצה קודמת היינו היכא דאפשר בחליצה ולא לדחות המצוה לגמרי, וכו' ואע"ג דאבא שאול קאמר חושש אני שיהיה הולד ממזר, לא שיהיה בשביל זה חשש איסור ח"ו רק דהוא חששא רחוקה וכו' ותדע שכן

מלך, ולפי"ז בהכרח צ"ל דכיון דאהרן שימש בכהונה, א"כ מהך דרשא דסמוכים מוכרח דמשה רבינו היה מלך (כדאי' בזבחים דף ק"ב ע"א דמשה מלך היה, וכן הוא במדרש (ויק"ר לא, ד) עה"פ ויהי בישורון מלך), דהרי אם אין מלך אין כהן.

והשתא יבואר דברי המדרש, דכאשר הראה הקב"ה למשה את שאול ובניו נופלין בחרב, ביקש משה להליץ בעד שאול שלא ייענש על שנמנע מלהרוג את אגג, כי עשה כן משום דידע דיפוק מיניה זרעא מעליא דבני בניו של המן נתגיירו, אלא דיש לבעל דין לחלוק דאי משום הא לאו כלום הוא דגרים אלו לא נתגיירו לש"ש ולא גרים נינהו. לכן נתחכם משה ואמר מלך 'ראשון' שיעמוד על בניך, הכוונה דשאול הוא הוא ראשון למלכים, אבל משה הוא עצמו לאו מלך הוא, ואף שהיה אהרן כהן בימיו, מ"מ יש כהונה גם בלא מלך דלא דרשינן סמוכים אף במשנה תורה ולא דרשינן סמוכים פרשת מלך לפרשת כהנים, א"כ כמ"כ לא דרשינן סמוכים דפרשת יפת תואר לפרשת בן סורר ומורה, ולא אמרינן להא דכל הנושא יפת תואר מוליד בן סורר ומורה, כי יפת תואר הו"ל היתר גמור דאין שום פגם בנישואיה, דאע"ג דנתגיירה שלא לש"ש קי"ל כרב דאמר כולם גרים הם, מעתה שפיר היה לו לשאול אמתלא טובה שלא הרג את אגג מפני שיצאו ממנו גרים, וא"כ מדוע ייענש ולמה ידקר בחרב.

ע"ז השיב לו הקב"ה תשובה ניצחת, דהרי לפי דעתך דלא דרשינן סמוכים מוכח שחייב שאול על הריגת נוב עיר הכהנים, והיינו דכיון דלא דרשינן סמוכים, א"כ א"א למילף דמכשף בסקילה מסמוכים לשוכב עם בהמה, וע"כ דילפינן לה מאוב וידעוני דאע"ג דהוי שני כתובים הבכ"א ילפינן מיניהו, וא"כ ילפינן נמי ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה, מעתה נחשב עון לשאול מה שצויה להרוג את נוב עיר הכהנים, וזה שאמר לו הקב"ה לי אתה אומר אמור אל הכהנים בני אהרן, והם נוב עיר הכהנים שהרגם לפי חרב, עכ"ד ודפח"ח.

כמה פוסקים אמרינן אפי' בהנאת הגוף בהדי מצוה מצוות לאו להנות ניתנו ואף שמכוון להנאת עצמו לאו כלום, דמצוה ניתנה לעול כפרש"י (ר"ה דף כ"ח ע"א ד"ה לאו), אך כל זה בכל המצות אבל הכא במצות יבום וכו' עי"ש באריכות, הרי דנקט בדבריו בפשיטות דבכל המצוות אע"פ שאין כל כוונתו רק לש"ש בלבד, אלא מכוון גם להנאתו וכדו' אפ"ה עלתה המצוה כראוי, דכיון שחושב גם לשם מצוה הוי כוונה מעליא, ורק ביבום בעי כוונה שלימה מטעם אחר.

גם בספר בן איש חיל (בסוף כרך א-ב בקונט' שני אליהו, דרוש ח', (דף כ' ע"א), ד"ה ועתה) חקר בענין זה אם מתכוון לשמה אלא שיש לו גם תערוכת כוונה שלא לשמה, כגון במצוות עונג שבת ואכילת מצה ליל פסח וכיו"ב שיש בו הנאת הגוף, ונתכוון בהם בשביל מצוותו ית"ש וגם התכוון שיהנה גופו, מי אמרינן דכיון דמכוון לשם מצוה לא משגחינן בתערוכת זו של כוונת ההנאה, או דלמא דתערוכת הכוונה להנאת גופו עושה פיגול בהמצוה, וכתב דספק זה יתברר מגמ' (נויר דף כ"ג ע"א, וכ"ה בהוריות דף י' ע"ב) ארבב"ח א"ר יוחנן מ"ד כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם, משל לשני בנ"א שצלו פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה זה שאכלו לשם מצוה צדיקים ילכו בהם וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בהם, א"ל ריש לקיש האי רשע קרית ליה נהי דלא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד (ובהוריות שם גרס פסח מי לא קאכיל) וכו', מבואר דאפי' באינו מתכוון לשם מצוה כלל חשיב עביד מצוה ורק מצוה מן המובחר הוא דלא עבד, וא"כ מזה מוכח בענין ספק הנ"ל דהיכא דבאמת מכוון לשם מצוה ורק יש תערוכת בכוונתו שמכוון גם להנאת גופו, דודאי אין תערוכת זו עושה פיגול במצוה, ויש לקרוא לה שם מצוה מן המובחר ג"כ, אלא דלא הוי מובחר גמור משופרא דשופרא.

ולפי דרכו נמצא דבהא פליגי ר' יוחנן ורשב"ל, דר"י ס"ל דצריך לכוון בהמצוה רק לש"ש בלבד,

הוא דבפרק ב"ש (יבמות דף ק"ט ע"ב) אמר בר קפרא לעולם ידבק אדם בג' דברים בחליצה כאבא שאול, ולא שיתרחק מן היבום, אלא ודאי דליכא איסור רק חששא בעלמא משום דישאל בחזקת כשרים הן עומדין, אף שמכוון לשם נוי מ"מ מכוון ג"כ לשם מצוה מתוך שלא לשמה בא לשמה, דאף אבא שאול לא קאמר אלא היכי דאין כוונתו רק לשם נוי או לשם ממון אבל אם כוונתו גם לשם מצוה מזה ומזה אל תנוח ידו אין קפידא, וראיה ברורה לזה דכה"ג אמרינן כל הנושא אשה לשם ממון או נוי ה"ל בנים שאינם מהוגנים (קידושין דף ע' ע"א), וא"כ קשה אתה מוציא לעז ח"ו וכו' וכן כל העולם נכשלו בזה, כי כולם בני אדם הם נושאים נשים המוצאים הן בעיניהם ונותנין ג"כ עיניהם בממון ולא ימצא כלל בנים מהוגנים, אלא ודאי העיקר כמ"ש דבשיתוף אין קפידא עכ"ל, הרי דשפתי צדיק ברור מללו דס"ל דהא דאסר אבא שאול דייקא בנונא דאין מכוון לשם מצוה כלל, אבל אם מכוון גם לשם מצוה אף שהוא נותן עיניו גם בממון או בנוי מותר ומקיים שפיר המצוה.

ומרן בשו"ת דברי חיים (ח"א אבהע"ז סי' ק) שקו"ט בנידון הנ"ל לקיים מצות יבום כשא"א בחליצה, ובתו"ד כתב וז"ל, ועפי"ז א"ש מה דנתקשה לי הרבה מה דקאמר אבא שאול הבא על אשר אחיו לשם נוי וכו' כאילו פוגע בערוה, דהא וודאי לאו ברשיעי עסקינן שיכוון שלא לשם מצוה רק לזנות, כי אם שכוונתו לא לשם מצוה לחוד רק גם לשם נוי, ודו"ק, ומש"ה אמר דמצות חליצה קודם דהגם שמכוון למצוה מ"מ דלמא יהיה כוונתו גם לנוי וכו', וא"כ קשה לי ע"ז דמאי שנא מצוה זו מכל מצות שבתורה דקיי"ל דהנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בנו, וכן הבודק חמץ ומחפש אחר מחט דקיים המצוה והרי זה צדיק גמור כמבואר בש"ס, ומאי שנא מצוה זו דיבום שצריך שלא יהא כוונתו רק לשם מצוה וכו', אולם לפמש"כ לעיל א"ש דבשלמא בכל המצוות המצוה עומד לכך א"כ גם אי מכוון לטובת עצמו ג"כ לא אכפת לן בזה בכוונתו דהמצוה ממילא הוי, ואדרבה לשיטת

שמכוון לשם מצוה כל שחושב גם להנאתו לא קיים המצוה כראוי, דהרי כוונתו העצמית אינו בטל בגין כוונת המצוה, ודו"ק עי"ש באריכות בזה, וראה עוד לאאמו"ר זצללה"ה בישראל סבא (גליון כ"ט דף ג' ע"א).

והנה במלא הרועים (ערך נדונ"ד קריבין ביו"ט אות י"ד) כתב דהך דנחלקו לגבי נדונ"ד אם קריבין ביו"ט תליא בפלוגתא אי כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני (תמורה דף ד' ע"ב), ותו"ד עפימ"ד בפסחים (דף נ"ט ע"ב) רמי ליה רב ספרא לרב (ולג' רש"ל לרבא) כתיב לא ילין לבוקר זבח חג הפסח (שמות לב), לבוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין, (פירש"י ויקטירנו בלילי יו"ט ואע"פ שנתר מקרבן של חול דהא י"ד שנזרק דם הפסח בו חול הוא), והכתיב עולת שבת בשבתו (במדבר כה, י) ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו"ט, א"ל כבר רמייה ניהליה רב אבא בר חייה לר' אבהו ושני ליה הכא בארבעה עשר שחל להיות בשבת עסקינן דחלבי שבת קריבין ביו"ט.

ובתוס' (ד"ה בארבעה) הביאו דבירושלמי הקשו ע"ז דהאיך מיירי ב"ד שחל בשבת והא כתיב חג דהיינו חגיגה הבאה עם הפסח והרי לא דחיא שבת כמ"ש לקמן (דף ס"ט ע"ב) עי"ש, ובירושלמי שם (דף מ' ע"ב) משני א"ר חנינא אילו עבר והביא שמא אינו כשר מאחר שאילו עבר והביא כשר עובר, פי' דשפיר י"ל דמיירי בשבת והא דכתיב חג היינו בעבר ושחט חגיגה ובהא קמ"ל קרא דלא ילין, והקשה המלה"ר דלמ"ד כל מילתא דאמ"ר ל"ת אי עביד לא מהני היאך אפ"ל דעבר ושחט הרי כה"ג פסול החגיגה שהרי אין החגיגה דוחה איסורי שבת.

והנה בהא דפריך רב ספרא במ"ש לא ילין לבוקר זבח חג הפסח לבוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין, והכתיב עולת שבת בשבתו וכו', הקשה הריב"א בתוס' (שם ד"ה ולא עולת חול) דמנ"ל דגם ביו"ט אסור הא בקרא נאמר עולת שבת בשבתו, וי"ל דרק בשבת דחמיר טובא הוא דאסור אבל ביו"ט דקיל שרי, ותירצו דאתיא כר"ע דאמר (שבת דף קי"ד ע"א) דקרא דעולת שבת לימד

וכל שמערב במחשבתו איזה הנאה עצמית הו"ל חסרון בכוונת המצוה, ומשו"ה לא חש ר' יוחנן לקושיית ר"ל רשע קרית ליה, דס"ל לדידיה דבכה"ג לא קיים מצות אכילת הפסח כיון שעירב גם כוונה לשם אכילה גסה, אבל ר"ל סובר דאין תוספת כוונה אחרת מגרע בהמצוה ושפיר ייד"ח המצוה גם בשני כוונות.

מעתה י"ל דבכך פליגי רבי נחמיה ורב, דרבי נחמיה ס"ל דכל שאין מקיים המצוה בכוונה שלימה בלתי לה' לכדו הו"ל פגם בהמצוה, לכך ענין גירות בכה"ג שמערב מחשבה זרה לא מהני כלל, ואולם רב ס"ל דאפי' אם מכוון בקיום המצוה גם להנאתו העצמית מ"מ אינו פוגם מה שמכוון גם לש"ש, ממילא גם כשמתגייר ומתכווין גם לטובתו מהני הגירות, ודו"ק.

והנה בעצי חיים (פר' בראשית, ח"ב, הובא ב"ם גליון צ"ח דף תר"א) הביא דברי התוס' בשבת (דף כ"ד ע"ב, ד"ה לפי) דמש"ה אין שריפת קדשים דוחה לאו דיו"ט אע"פ שמותר ליהנות ממנה בשעת ביעורה, מידי דהוה אנדרים ונדבות דאין קרבים ביו"ט למ"ד משלחן גבוה קא זכו, וכן שתי הלחם לדידיה אין אפייתן דוחה יו"ט משום דכתיב לכם ולא לגבוה, אע"פ שיש בהן אכילת אדם, משום דעיקרן לצורך גבוה, ומ"ד דקריבין ביו"ט היינו משום דסבר דעיקר שחיטתן ואפייתן נמי לצורך אדם עי"ש, מבואר מדבריהם דלמ"ד דנדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט אע"ג דיש בהן גם הנאת הדיוט טעמיה משום דכיון דעיקרן לגבוה אינו נקרא כלל ע"ש ההדיוט כי אם על חלק שהוא לשמים.

וכתב דיש להוכיח מזה לענין כוונת המצוה היכי דמקיים המצוה לש"ש וחושב גם להנאת עצמו, דאם נדונ"ד אין קריבין ביו"ט משום דחלק ההדיוט בטל לגבי חלק הגבוה, א"כ הה"נ בקיום מצוה דאף שמכוון גם לשם הנאתו בטל כוונתו הפרטית לגבי מחשבת המצוה וממילא דלא נחשב לפגם בכוונת המצוה. אבל אם נדונ"ד קריבין ביו"ט דאינו בכלל לכם ולא לגבוה, כי חלק ההדיוט אינו בטל כלפי חלק הגבוה, א"כ כמו"כ בקיום המצוה אע"פ

כתיב יחדיו כל אחד בפנ"ע במשמע, וא"כ ה"ה הכא דלא כתיב יחדיו כ"א בפנ"ע משמע ואין מערבין לקרנות, והיוצלמ"ז דאי צריך קרא לחלק ומערבין לקרנות, א"כ ילפינן מדם הפר ודם השעיר דעולין אין מבטלין זא"ו, ואייתר הם ללמד דבהוייתן יהא ומוכח דבכל התורה כ"מ דארל"ת אי עבד מהני, משא"כ אי לא צריך קרא לחלק ואין מערבין לקרנות, ואיצטריך הם להא דעולין אין מבטלין זא"ו, לא אייתר הם לדרוש דבהוייתן יהא, וע"כ הא דלא מהני פדיון לבכור משום דכל מילתא דארל"ת א"ע לא מהני (עיין במלא הרועים).

היוצלמ"ז דלמ"ד לחלק לא צריך קרא, ודם הפר והשעיר לא היו מעורבין אין להוכיח מינה דעולין אין מבטלין זא"ו, ובהכרח דילפינן לה מדכתיב הם, ולא איצטריך לה להורות דלא מהני פדיון לבכור, דבלא"ה ידעינן דאפי' בדיעבד לא מועיל בה פדיון דכ"מ דאמ"ר ל"ת אי עביד לא מהני, ולפי"ז לא יתכן דקרא דלא ילין וגו' מיירי בי"ד שחל להיות בשבת ועבר וחג, ובהכרח צ"ל כמ"ד דחלבי שבת קרבין ביו"ט ונונ"ד קרבין ביו"ט, וממילא דשמעינן מכך דחלק ההדיוט אינו מתבטל אצל גבוה, ומינה דכוונה להנאת עצמו פוגם וגורע בקיום המצוה. אבל אי לחלק צריך קרא ודם הפר והשעיר היו מעורבין שפיר ילפינן מינה דעולין וכו' ומ"ש הם בא לומר דבכור לא מהני לה פדיון אע"ג דבעלמא כ"מ דאמ"ר ל"ת אי עביד מהני, ולפי"ז שפיר י"ל דקרא דלא ילין מיירי בי"ד שחל בשבת ועבר וחג, ולעולם נדונ"ד אין קרבין ביו"ט, והיינו דחלק ההדיוט בטל לגבי חלק הגבוה, ושמעינן דאפי' כשמכוון להנאת עצמו לא נגרע בכך כוונת המצוה, ודו"ק.

[האמנם דלכאן מה שדן המלה"ר היינו בחלבי שבת שקרבין ביו"ט שאין בהן אכילת הדיוט כלל, והיינו אליבא דאבא שאול בביצה (דף כ' ע"ב), וכמש"כ בחת"ס בשבת (דף ק"ד ע"א), ואילו דברי התוס' בשבת נדונ"ד קרבין מצד דהנאת הדיוט לא בטלה אצל חלק גבוה קאי אליבא דמ"ד דרק שלמי גדבה קרבין, כדס"ל לרבי אלעזר בר"ש

על חלבי שבת שקריבין ביו"ט, ומשמע ליה קרא עולת שבת זו בשבת אחרת דרק עולת שבת ביו"ט הוא דשרי להקטיר, וממילא שמעינן מכלל זה דשל חול ביו"ט לא קרבה.

מעתי לרבי ישמעאל דס"ל בשבת שם דאפי' נדונ"ד קריבין ביו"ט, ומ"ש עולת שבת לא אתי לאורי על עולת שבת ביו"ט, א"כ לדידיה ליכא למילף מינה דאסור להקריב עולת חול ביו"ט, וס"ל דעולת חול שרי ביו"ט כמו נדונ"ד דקריבין, וממילא לדידיה לא קשיא כלל מהא דלא ילין לבוקר זבח חג הפסח, דהרי באמת כל הלילה ילין, ושוב אין צריך לדחוק דמיירי בי"ד שחל בשבת ועבר ושחט חגיגה, וי"ל דכל מילתא דאמ"ר ל"ת אי עביד לא מהני, ורק למ"ד נדונ"ד אין קריבין ביו"ט ועולת חול אין קריבה ביו"ט לדידיה עכצ"ל דקרא דלא ילין מיירי בי"ד שחל להיות בשבת, ובאופן דעבר ושחט חגיגה כמ"ש הירושלמי, ועכצ"ל דכ"מ דארל"ת אי עביד מהני, עכ"ד.

ובסוגיא דכל מילתא דארל"ת בתמורה (דף ה' ע"ב), פריך בגמ' לאביי דס"ל אי עביד מהני, והרי בכור דאמר רחמנא לא תפדה, ותנן יש להם פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור ומן המעשר, אלמא לא מהני תיובתא דאביי, אמר לך אביי שאני התם דאמר קרא הם בהוייתן יהא, ולרבא הם למה לי וכו' ומסיק דלרבא איצטריך הם לימד על הבכור ומעשר שנתערב דמן בכל העולין שקריבין לגבי מזבח, ואביי האי סברא מנא ליה נפק"ל מולקח מדם הפר ומדם השעיר והלא דם הפר מרובה משל שעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה, דתניא ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהיו מעורבין דברי ר' יאשיה, ורבא התם מזה בפני עצמו ומזה בפ"ע, וסבר ליה כר' יונתן דאין מערבין לקרנות.

והיינו דר' יאשיה ור' יונתן נחלקו ביומא (דף נ"ז ע"ב) אי מערבין לקרנות, ותליא אי לחלק צריך קרא או לא, דר' יאשיה לשיטתו דס"ל לחלק צריך קרא, וא"כ כיון דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר ואין לנו קרא לחלק א"כ שניהם כאחד במשמע ומערבין לקרנות, ור' יונתן לשיטתיה דס"ל דכל היכא דלא

דלא דרשינן הוא ההוא ס"ל דרב"ת כלשון בנ"א, אבל אם לא רב"ת כלשון בנ"א דרשינן הוא ההוא, נמצא מעתה דאם שנ"כ הבכ"א מלמדין בהכרח דלא רב"ת כלשון בנ"א, ואי שנ"כ הבכ"א אין מלמדין צ"ל דרב"ת כלשון בנ"א.

עוד נקדים מ"ד בגמ' סנהדרין (דף פ"ה ע"ב) ת"ר אביו ואמו קלל לאחר מיתה וכו' הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מא"ל, דתניא איש איש מה ת"ל איש איש וכו' אין לי אלא אביו ואמו אביו שלא אמו אמו שלא אביו מנין, ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אמר משמע שניהם כאחד ומשמע כאו"א בפנ"ע עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, מנא ליה, נפק"ל מומקלל אביו ואמו מות יומת, ואידך ההוא מיבעי ליה לרבות בת טו"א, ותיפוק ליה מאיש איש, דברה תורה כלשון בנ"א. היוצלמ"ז דאליבא דר' יונתן דלא צריך קרא לחלק לא דרשינן איש איש דרב"ת כלשון בנ"א, אבל לר' יאשיה דצריך לומר אביו ואמו קלל לחלק לדידיה ע"כ דדרשינן איש איש דלא רב"ת כלשון בנ"א.

מעתה יבואר מאמר המדרש, דכשראה משה את שאול ובניו נופלין בחרב רצה לעורר רחמים ולהמליץ עליו שאין לו להיענש על שנמנע מלהרוג את אגג, כי עשה כן משום דראה דיפוק מיניה זרעא מעליא דהרי בניו של המן נתגיירו, ואע"פ שלא נתגיירו לש"ש י"ל כמ"ד דכולם גרים הם, דאין במה שמכוון גם להנאתו לפגום ולגרוע בכוונת המצוה דהנאת ההדיוט בטל לגבי גבוה, ומוכח לה מהא דנדרונ"ד אין קרבין ביו"ט וכנ"ל.

ע"ז השיב לו הקב"ה דמעתה לפי דבריך לא יתכן לפרש דמ"ש ולא ילין לבוקר זבח חג הפסח קאי על חלבי הפסח דהרי אין קרבין ביו"ט כלל, ובהכרח צ"ל דמיירי בי"ד שחל בשבת ועבר והביא חגיגה דכל מילתא דאמ"ר ל"ת אי עביד מהני, ושמענין לה מהא דאיצטריך קודש הם גבי בכור ומעשר לומר דלא מהני להן פדיון, ש"מ דבלא"ה הו"א דאע"ג דאמרה תורה לא תפדה בדיעבד מהני, ולפי"ז צ"ל דהא דעולין אין מבטלין זא"ז שמעינן לה מולקת דם הפר ודם השעיר שהיו

בביצה (דף י"ט ע"א), דהא האי טעמא לא שייך בעולת נדבה, וכאשר האריך בזה במלאכת יו"ט (סי' מ"ג), אך מ"מ לפלפולא י"ל דהני ב' פלוג' אולי אהדדי, דהרי בגמ' שם דרשי ב"ש (אליבא דעולא, והוא דיעה אחרת מלבד דעת אבא שאול וראבר"ש, וכדביאר במלאכת יו"ט שם) דאין עולות קרבין כלל, מדכתיב וחגותם אותו חג לה' חגיגה אין עולת ראייה לא, והיינו שרק שלמי חגיגה (שהן חובת היום) קרבין ולא עולת ראייה, וב"ה ס"ל לה' כל דלה', ולפי"ז יל"פ בסברת ב"ה דמש"ה סבירא להו דוחגותם אינו בדווקא כמ"ש ב"ש, דכיון דשלמי נדבה ודאי קרבין שכן חלק הדיוט אינו בטל אצל גבוה, א"כ בהכרח דוחגותם אינו בדווקא, ומש"ה שוב מרבינן מלה' כל דלה' אף עולת נדבה נמו, אבל ב"ש ס"ל שחלק הדיוט בטל אצל גבוה ולכך גם שלמי נדבה אין ראוי להקריב ושפיר י"ל דוחגותם הוא דווקא דרק שלמי חגיגה בלבד שריא רחמנא, אבל שאר קרבנות הן שלמי נדבה והן עולת נדבה אין קרבין, נמצא לפי"ז דמ"ד דשלמי נדבה קרבין משום דחלק הדיוט אין בטל אצל גבוה, ס"ל נמי דעולת נדבה קרבין, וחלבי שבת קרבין ביו"ט, ודו"ק].

נקדים עוד דבגמ' קידושין (דף מ"ג ע"א) הנ"ל בהא דאמרינן דבמעילה וטביחה ומכירה יש שליח לדבר עבירה ולא גמרינן מינה דהו"ל שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין, ופריך הניחא למ"ד שנ"כ הבכ"א אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר, ומשני גלי רחמנא בשחוטי חוץ דם יחשב לאיש ההוא הוא ולא שלוחו וכו', חד למעוטי שנים אוחזין בסכין וחד הוא ולא אנוס, ולמ"ד שנ"כ מלמדין יליף להו מהוא ההוא, ולמ"ד שנ"כ הבכ"א אין מלמדין הוא ההוא לא דריש עי"ש, נמצא דמאן דס"ל שנ"כ הבכ"א מלמדין דריש ה"א דההוא, ומ"ד דס"ל אין מלמדין לא דריש ה"א דההוא.

וכתב בספר שתי ידות (פר' ויקרא דף ע"ה ע"א מדפה"ס) לבאר דרב"ז אי דרשינן הוא ההוא תליא בכך אם אמרינן דדברה תורה כלשון בנ"א, דמ"ד

הכהנים בני אהרן, רצ"ל לפי דבריך היוצא הדין דאמור אל הכהנים הם נוב עיר הכהנים שהרגם שאול, ויש להמתיק דז"ש השי"ת לי אתה אומר הכוונה דלפי דברך שהאמירה שלי אינה כאמירת בו"ד, והיינו דלא דב"ת כלשון בנ"א א"כ יש עון לשאול, ודו"ק.

מעורבין וכו', דלחלק צריך קרא, ולפי"ז בהכרח צ"ל דלא דב"ת כלשון בנ"א, וא"כ דרשינן הוא ההוא משום דשנ"כ הבכ"א מלמד, מעתה ילפינן ממעילה וטו"מ דיש שליח לדבר עבירה, ובכך בדין הוא שמתייחס הריגת נוב עיר הכהנים אל שאול, וזה שאמר לו הקב"ה לי אתה אומר, אמור אל

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' אמור העעל"ט

לתוה"ק בפרשתן (ויקרא כא, א) ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. ובמדרש (ויק"ר כו, א) ר' תנחום בר' חנילאי פתח אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתיים (תהלים יב, ז), בשר ודם אינן אמרות טהורות, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם נכנס למדינה כל בני המדינה מקלסין אותו וערב לו קילוסין וכו', ישן לו ולא עמד היכן הוא והיכן אמרותיו, אבל הקב"ה אינו כן אלא (ירמיה י, י) וה' אלוקים אמת, למה הוא אמת, א"ר אבין שהוא אלוקים חיים ומלך עולם אמרות טהורות.

והגה"ק הרי"ם זי"ע פירש בזה ואמר, כי אף שהמלך בשר ודם מקיים לפעמים דבריו, אבל כיון שלפעמים מת והולך לו אם כן אין מאמרו טהור, מאחר שאין בידו לקיים אין מאמרו מאמר כנ"ל, אבל הקב"ה אומר ועושה פירוש שמאמרו הוא עצמו קיום המעשה, לכן נקרא אמרות טהורות וגו'.

וביאר שם ותו"ד דהנה טעמה של פרה חוקה הוא, אולם רבי משה הדרשן פירש שהפרה בא לכפר על עון העגל. והנה נודע כי ידיעתו ית"ש אינה מכרחת את האדם כי הידיעה אינה סותר את הבחירה החפשית של האדם, והגם שאין דעת ושכל האדם משיג מציאות הענין האיך יתכנו ב' הענינים ידיעה ובחירה, כבר כתב בעל חובת הלבבות (שער עבודת האלקים, פרק ח) דכיון דהידיעה והבחירה שניהם מוכרחים על פי התורה, ושכל האדם אי אפשר לו להשיג מציאות שניהם, הנה אנחנו מחויבים להאמין אמונת אומן בשניהם.

ויש לבאר שייכות דברי המדרש לפרשתן, עפי"ד רביה"ק הבני יששכר (מאמרי אדר, מאמר י, דרוש א) לבאר מ"ד במד' (במדב"ר יט, ד. מד"ת חוקת, ו; פסיק"ר יד) אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי, על כל דבר ודבר שהיה אומר הקב"ה למשה אומר לו טומאתו וטהרתו, כיון שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים אמר לו משה, רבש"ע אם נטמא זה כמה תהא טהרתו, לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה אמר לו הקב"ה, באותה שעה שאמרתי לך אמור אל הכהנים ואמרת לי אם נטמא כמה תהא טהרתו, לא השבתיך, זו טהרתו ולקחו לטמא מעפר שרפת החמאת. וצריך

ואולם הגם כי אין הידיעה מכרחת וגורעת מן הבחירה החפשית, מ"מ דבורו ית"ש מכריח ואי אפשר שישתנה, כדכתיב (ישעי' נה, יא) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי וגו', והדר מוסכם מכל הקדמונים על פי יסודי התורה, וכבר ביאר האלשי"ך (מראות הצובאות, ישעיה נה, יא) בהא דאמרו בגמ' (נדה טז ע"ב) דטרם לידת האדם מכריזין אם יהא עני או עשיר וכו' ואילו צדיק ורשע לא קאמר, דהכוונה דדיקא אמירה ליכא כי אם היה יוצא בדיבור היה הדבר מוכרח מוכרח עי"ש.

באשר לכך מכיון דהפרה אדומה היה לכפר על עון העגל, הנה הגם שהיה זה גלוי וידוע לפניו ית"ש שעתידין לחטוא ויצטרכו לכפרת הפרה, עכ"ז בעוד שהיה הדבר בגדר ידיעה לא היה הדבר מוכרח

בבחינת דיבור, עיי"ש דבה"ק באריכות. מעתה יובן היטב מה שהסמיכו חז"ל להכא הפסוק אמרות ה' אמרות טהורות, דהמדרש בא לבאר מפני מה לא השיב הקב"ה מיד על שאלת מרע"ה כיצד תהא טהרתו, ע"ז הביאו מאה"כ אמרות ה' אמרות טהורות וכו' וכנ"ל מהחידושי הר"ם זי"ע שעצם מאמרו של הקב"ה הוא קיום המעשה, נמצא מעתה כי דיבורו ית"ש הו"ל מכריח את הדבר, ומהי"ט לא השיב הקב"ה תיכף ענין טהרת פרה אדומה כדי שלא תהיה ענין הפרה כמכרחת שהרי דיבורו של הקב"ה הוא כמעשה ממש, והבן.

ועדיין היה הבחירה חפשית אצל בני ישראל, ועל כן לא היה אפשרי שיאמר השי"ת למשה זאת המצוה קודם החטא, דאם היה יוצא בכחי' דיבור היו בני ישראל כמוכרחים ח"ו לחטוא, לכן לא היה אפשר שישב השי"ת תשובה למשה כאשר שאל אם נטמא זה במה תהא טהרתו, כדי שלא להזכיר ענין פרה אדומה שעיקרה באה לכפר עון העגל, כי לא היה רצונו ית"ש להביא הדבר אל עולם הדיבור כדי שלא יהיו כמוכרחים, ועל כן באותה שעה נתכרכמו פניו של משה כי משה בחכמתו הבין שיש בענין זה איזה דבר שלילי לכך אין ברצונו ית"ש להוציא את הדבר

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דעתיקא קדישא פר' אמור העעל"ט

דאהרן, עפ"י מ"ד מרביה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע על הגמ' (ברכות דף ז' ע"א) אמר ר' ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריא"ל י"ה ה' צבאו"ת שהוא יושב וכו', ואמר לי ישמעאל בני ברכני. אמנם ר' ישמעאל בן אלישע היה צדיק קדוש שהיה ראוי לכך אך לא צדקתו בלבד הוא שעמדה לו לזכות לגילוי שכינה באופן הגדול הזה עד שייאמר לו ישמעאל בני ברכני, אלא בעיקר עמדה לו זכותו של התנא הקנה (אביו של התנא ר' נחוניא בן הקנה) שהיה יושב ולומד תורה בפרישות בקדושה ובטהרה והיה הוגה בה יומם ולילה, ואור תורתו הוא שגרמה גילוי שכינה גדול כזה לכהן גדול בקודש הקדשים ביום הכיפורים, והיא שהשלימה את עבודת הכהן גדול שתהיה מושלמת בפנימיותה כראוי, ע"כ מאמר המגיד ממעזריטש זי"ע.

ועל דרך זה אמרו שמעיה ואבטליון שהם היו מראשי חכמי הסנהדרין והיו מאירים את דורם בתורתם ובחכמתם המופלגת, ואמרו לכהן הגדול שהיה בימיהם ייתון בני עממיא לשלם דעבדי עובדא דאהרן, שלא ידמה שהוא עשה את עבודת היום בקדש הקדשים עד שיצא בשלום מן הקודש, כי לא כן הוא, אלא עיקר העבודה נעשית על ידי זכותם ופעולתם של שמעיה ואבטליון, שבגינם

בתוה"ק בפרשתן (ויקרא כב, א-ב) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדישים לי אני ה'.

אפ"ל בהקדם מה שכתב בספה"ק אגרא דכלה (פרשתן, עה"פ אמור אל הכהנים, ד"ה ועוד אפשר) וזל"ק, ועוד אפשר לרמז בתורתינו הק' הא דאמרו בגמרא מעשה בכהן גדול שיצא בשלום מבית קודש הקדשים וליווהו כל העם לביתו, וכאשר ראו אחר כך את שמעיה ואבטליון הלכו אחריהם, וכאשר באו שמעיה ואבטליון ליטול רשות מכהן גדול אמר להם ייתון בני עממין לשלם, [הוגם בדברים להיות שהיו גרים מבני העמים], והשיבו לו ייתון בני עממין לשלם דעבדו עובדא דאהרן [שהם רודפי שלום כאהרן], ואל ייתון בני אהרן לשלם דלא עבדי עובדא דאהרן להיות רודפי שלום. נמשך מזה ואמרת אליהם לנפש יקרה וקדושה כמו שמעיה ואבטליון לא יטמא לא ידמה בעיניהם לטומאה, בעמיו בשביל עמיו היינו על שבא מבני עממין, כיון שהוא נפש קדושה שבאה אל הקדושה וגדלה מעלתה, עכלה"ק.

והנה נודע מאמר הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע בספרו הק' עבודת ישראל (ליוהכ"פ, ד"ה בגמרא) לבאר מאמר הנ"ל ומה שאמרו 'דעבדי עובדא

בלא תורתם ועבודתם של בני ישראל את קונם וצורם, לא היו הכהנים יכולים לעבוד העבודה בבית הבחירה כראוי, על כן הזהירם ולא יחללו את שם קדשי רצ"ל שלא יחללו את עבודתם לומר אשר הם מקדישים לי, רצ"ל שרוממות העבודה הוא בזכות מעלתם ומדרגתם, כי כאשר יתגאו לחשוב שהם עצמם ראויים לפעול בשמים בעבודתם, בכך יתחלל העבודה שהרי תועבת ה' כל גבה לב, ולא יפעלו מאומה, לכך בהכרח שידעו כי כל מעשיהם אינו אלא מקדשי בני ישראל וכאמור, וזה שמסיים אני ה', דשם הוי"ה ב"ה מורה על ענותנותו ית"ש כנודע, על כן רק כאשר יהיו בענוה ושפלות תעלה העבודה לריח ניחוח לפניו ית"ש.

ובזכותם נתקבל עבודת הכה"ג בשמים ממעל, כי עיקר הפעולה בכפרת העוונות והמשכת השפע היה על ידי שמעיה ואבטליון אלא שהכהן רק עשה את מעשה העבודה בפועל, הוא אשר דברו אליו לאמר 'דעבדו עובדי דאהרן' היינו שאת כל העבודה ביוה"כ עשו הם ולא הכהן, יעו"ש.

זהו שהורה הקב"ה למשה דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל, רצ"ל שיכירו וידעו כי נזר קדושת הכהונה שעליהם הוא רק מכוחם וקדושתם של בני ישראל הדבקים בהש"ת והם המאירים ומשפיעים שיוכלו הכהנים לשרת בכהונה ולפעול בעבודתם, וז"ש וינזרו שידעו כי נזר הכהונה שעליהם הוא מקדשי בני ישראל, וידעו נאמנה כי

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעידן רעוא דרעוין פר' אמור העעל"ט

- דרכם של צדיקים לתלות את חטאי ופגמי בני ישראל בעצמם -

ויתכן לבאר בהקדם מש"כ רביה"ק בספה"ק נועם אלימלך (בפרשתן) עה"פ (ויקרא כא, י) והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה וגו', וזל"ק, פירוש, שעל ידו הולכים כל השפעות והרחמים, שהם נקראים שמן המשחה לשון גדולה, ומלא את ידו ללבוש את הבגדים, פירוש, שיש כח ביד צדיק כזה להלביש את הבגדים, כי בגד הוא מלשון בגידה (קידושין דף י"ח ע"ב), פירוש היכולת בידו לכפר על עוון הדור, עושה מהם לבושי קודשא, שדרך הצדיק להוכיח עצמו תמיד בכל עת ואומר בפני בני אדם תמיד שהוא מקולקל במעשיו, והוא פורט לפניהם חטאים שעושים אותם שאר בני אדם ותולה הצדיק הזה בעצמו אותם חטאים כאלו עשאו הוא, ועיד"ז הוא מכניס בלבם יראה גדולה והם שבים מעוונותיהם, וגדולה תשובה שזרונות נעשים כזכויות (יומא דף פ"ו ע"ב), נמצא אותם הבגידות עצמם הצדיק בחכמתו עושה מהם זכויות, ולבושי הקודש כמצות עצמם, עכלה"ק עיי"ש.

דברי קדשו בבחי' נאה דורש ונאה מקיים, כנודע

בתוה"ק בפרשתן (ויקרא כא, א) ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו וגו', ובספה"ק עמדו לבאר כפל הלשון 'אמור אל הכהנים', ושוב 'ואמרת אליהם'.

ובמדרש (ויק"ר כו, ה) העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם אמירה אחת דיה להם וכו' אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע הלוואי לשתי אמירות יעמדו, הה"ד ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן וגו'.

בהמשך המדרש (שם סי' ו) אמור אל הכהנים, הה"ד (תהלים יב, י) יראת ה' טהורה עומדת לעד, א"ר לוי מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה, זכה ונתנה לו הפרשה הזו, שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות וכו', וכבר הרבו לפרש בזה.

להלן בפרשתן (שמות כב, לא-לג) ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם אני ה', ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדישכם, המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים אני ה', וראוי לבאר שייכות והמשך הפסוקים, וכן מה שנקט ואמר 'ונקדשתי' בלשון נפעל, ויותר היה לו לומר 'תקדישו את שמי' וכיוצ"ב.

המסתכל במראה יודע חסרונו וכו', כך ברואה חסרון זולתו יודע שיש בו שמץ מנהו וכו' ודפח"ח. ובוזה יובן הפסוק ויעש כיור נחושת דהיינו לרחצה, וקשה שמא יאמר שאין צריך לרחצה, ומשני דלכך נעשה כיור במראות הצובאות שיסתכל במראה שרואה חסרון זולתו, אז ירגיש שחסרון זולתו יש בו בעצמו ג"כ, ואז ידע שצריך לרחצה, והבן. אמנם דוקא חכם הוא הלומד מכל אדם כמו המסתכל במראה יודע חסרונו ע"י שרואה חסרון זולתו, מה שאין כן מי שאינו בגדר חכם אינו רואה חסרונו ע"י חסרון זולתו. עכלה"ק עי"ש באריכות.

וכ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה אמר דזהו מה שאמרו בתוספתא (שבועות פ"ג, מ"ג) זכה רואה עושי זכות, לא זכה רואה עושי עבירה. דכאשר האדם בבחי' זכה והוא נקי מחטאים זוכה לראות רק עושי מצווה, משא"כ כאשר עצמו חטא וכו' רואה תמיד רק דבר חובה אצל אחרים.

בענין זה פירש מרן אאדמו"ר זצלה"ה (ס"ג פר' שמיני תשל"ג; ס"ג פר' בלק תשל"ח, נדפס במנחת יהודה וי-ס) מאה"כ (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, שכשם שהבוכ"ע אינו מביט בעוונותיהם של ישראל וכדה"כ (חבקוק א, יג) הבט אל עמל לא יוכל, כן הצדיק הדבוק בהשי"ת שהוא בבחי' ה' אלקיו עמו, כי הוא נקי מכל פגם ורכב, זוכה למעלה זו שאינו רואה שום חסרון באדם מישראל ותמיד רואה רק במעלתם של בני א' חי בבחי' ותרועת מלך בו, וכן ידוע מצדיקים וקדושי עליון כמה ענינים בזה, שלא היו מסוגלים לראות כל חטא ועון אצל בני א-ל חי (וראה תפארת שלמה, לפרקי אבות, במשנה והוה דן וכו').

- הרואה חסרון אצל זולתו ידע כי הפגם הוא אצלו - ופנימיות ענין זה יבואר ע"פ אמז"ל (שבועות דף ל"ט ע"א) כל ישראל ערבים זה לזה, וביאר בישמח משה (ריש פר' עקב) 'ערבים' הוא מלשון תערובות, דכל נשמות ישראל מעורבים זה בזה עי"ש, ועל כן כאשר אדם מקדש ומטהר נשמתו יש בכך השפעה גם על נשמת רעהו שאף הוא יתעורר להתקרב אל השי"ת, וניצוץ אחד יוצא ממפוח שלו ועולה ומזריח אור רב על כל הסובבים אותו שיתקרבו גם הם, ולכן

על האחים הקדושים הר"ר אלימלך זי"ע והר"ר זושא זי"ע, כשהיו הולכים ונדים בגלות, שהיו עוצרים מפעם לפעם במקומות שונים להשיב את ישראל לאביהם שבשמים. והיה הרה"ק הר"ר אלימלך זי"ע נוהג, שכשהיה נמצא בביתו של אחד שלא היו מעשיו כהוגן, היה יושב במקומו ומדבר לעצמו בקול בוכים, מיילעך מיילעך ראה נא מעשיך עד כמה מגונים הם, פה עשית כך וכך, כאן עברת עבירה פלונית, ובמקום זה עברת עבירה פלונית וכו', וכך היה מתמרמר ובוכה כאשר מנה ופרט כל העבירות שעשה אותו בעל אכסניה והיה אומרם על עצמו בכבי רב עד שהלה היה מתעורר בתשובה, ולא היה זו משם עד שאותו איש נעשה בעל תשובה גמור.

והרחיב בזה כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, דודאי לא היה הר"ר אלימלך לועג מעצמו ולא היה נוהג כמעשה משחק הנערים, כי בצורה כזאת לא יתכן להחזיר בתשובה. אלא דברוב ענוותנותו חשב רביה"ק הר"ר א"א זי"ע לעצמו, אלמלא זכיתי והייתה נפשי נקיה מכל פגם, לא הייתי רואה דבר הרע הזה על אותו האדם, ומאחר שראיתי זאת עליו בודאי זהו אות בעבורי כי אני צריך תיקון בענינים אלו, והיה לכו נשבר בקרבו ובכה מעומק ליבו המהור מתוך רצון ותשוקה לשוב בתשובה שלימה לה', ובאופן כזה היה מעורר לב שומעיו לתשובה שלימה.

ושורש הדברים לימדנו הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' זי"ע, דזהו שרמזו חז"ל (פ"ב דנגעים מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, דמי שיש לו נפש מטהרה והוא מזוכך מכל חטא ופגם, לא יראה על זולתו שום דבר רע כלל וכלל, ומי שרואה רע ומוצא חסרונות על רעהו זהו כי איהו גופיה חטא וכו', וז"ש כל הנגעים אדם רואה חוץ, שמה שרואה נגעים בחוץ אצל אחרים, ידע כי הוא מנגעי עצמו, שכל מה שהוא בעצמו פגום, הדבר משקיף אצל חבירו.

ובספה"ק תולדות יעקב יוסף (פר' פקודי, אות ג, ובכמ"ק) ביאר עד"ז ענין מראות הצובאות בכיור שנאמר (שמות לח, ה) ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אוהל מועד, וזל"ק: שמעתי בשם מורי זלה"ה ביאור משנה איזהו חכם הלומד מכל אדם (אבות ד, א), ע"פ משל

עשה לנו וגו' ויאמר אליהם אהרן פרקו נזמי הוזהב וגו', ואחז"ל (ויק"ר י, ג) שאמר מוטב יתלה הסרחון בי ולא בהם, ומן הראוי לבאר דאמנם אהרן קדוש ה' כוונתו היתה לטובה כדי להציל את בני ישראל, אבל הלא קי"ל דאין אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך, ואטו משום שלא יתלה הסרחון בהם הותרה לו לעשות כזאת. אלא דהתוס' בשבת (דף ד' ע"א ד"ה וכי) הקשו ע"ז מהא דעירובין (דף ל"ב ע"ב) גבי מלא לי כלכלה של תאנים מתאנתי דניחא ליה לחבר דליעבד איסורא קלילא ולא לעבד עם הארץ איסורא רבה, ותירצו דהתם כיון שהאיסור נעשה על ידו והוא הגורם לכך ניחא ליה לחבר דליעבד איסורא קלילא ולא לעבד ע"ה איסורא רבה על ידו עי"ש.

והנה דרכם של צדיקי אמת כי לרוב שפלותם וענוותנותם כאשר תחזינה עיניהם אחד מישראל עובר על דבר ה' ונכשל בעווננו, לא הביטו עליו לרעה אלא אדרבה אמרו לעצמם אני הוא האשם בכך כי חטאי ופשעי הם שגרמו שניתן הכח להסט"א להתגבר ולהכשיל יהודים בעבירות, ויהודי זה אין עליו אשמה כלל שכן יצרו תוקפו בנסיונות קשים מגשוא, ורק אני הוא האחראי לכך כי אלמלי הייתי מתנהג כראוי והייתי דבוק בהשי"ת הייתי מאיר במסילות לבות בני ישראל להזריח לכל מחשכי ארץ לבלתי יחטאו, אבל כיון שאנכי כשלתי בעוונתי מכך נגרם שגם אחרים גבר עליהם יצה"ר, וזה שהורו חז"ל (סנהדרין דף ל"ז ע"א) חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, דהיינו דצריך כ"א לדעת כי בכוחו להשפיע על כל העולם וכאמור.

כך היתה הנהגתו של אהרן קדוש ה' אשר ברוב קדושתו וענוותנותו בעת שראה שבני ישראל נפלו כ"כ, תלה הקולר בצווארו והגיע להכרה שלימה ואמיתית (ולא בדיבור בעלמא מן השפה ולחוץ שהרי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני) שהמה אינם אשמים כלום בכך ורק אני הוא שאשם בעוונותיהם, וראיה לדבר שהרי זמן שמושה היה עמהם לא עלה על דעתם כזאת ורק עכשיו שמושה עלה למרום ואני אחראי עליהם באו לידי חטא, אין זה אלא שאני הגורם לכך, ומאחר שכן הוא שבא התקלה על ידי בכה"ג דינא הוא דניחא ליה לחבר דליעבד איסורא זוטא וכי

בוה שחבירו בא לידי מכשול יש בכך אות כי הוא בעצמו פגום בכך, דאם לא כן היה חבירו נשפע ממנו לטובה, ואדרבה מחמת שהוא עצמו חטא גרם שגם חבירו נפל ברשת היצה"ר, ועל כן מראים לו זאת משמים למען ידע כי הוא גרם לכך והכל מגירי דיליה, דמעשיו הו"ל גרמא בנזיקין, וכיון שמרחמים עליו מן השמים מראים לו פגם ברעהו שידע ויתבונן מה שהוא צריך לתקן.

וזה שאמרו חז"ל (קידושין דף מ' ע"ב) לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי וכו' עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. הכוונה בזה שכאשר זוכה האדם ומתנהג בקדושה כראוי, בכוחו להאיר כל פני תבל להריק ולהשפיע רוח דעת ובינה עד שיתעוררו רבים ליראה את ה', ונמצא שכל העולם תלוי ועומד לפי מעשיו. לכן הצדיק מתבונן בעצמו ונתעורר כי אלמלי לא היה נמצא בו שום עון ואשמה לא היו הרשעים נופלים ומרשיעים מעשיהם כל כך. וזהו 'זכה אשרי שהכריע את כל העולם לכף זכות', אכן באם ח"ו 'לא זכה', אין הוא פוגם רק לעצמו בלבד, אלא 'אוי לו שהכריע את כל העולם לכף חובה', שנתן כח להסט"א להגביר כח הטומאה והזוהמא בעולם, ועל ידי פשעו ועווננו נתגבר כח הרע ונכשלו גם אחרים רח"ל.

כמו כן ידיעת ההפכים בשוה, שמצינו בחז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) רבי מאיר אומר מנין אפילו יחיד שישב מוחלין לו ולכל העולם כולו, כי כאשר האדם עושה תשובה שלימה כראוי, הרי שבזכותו מתעוררים גם אחרים לתשובה עד שמוחלין לו ולכל העולם כולו.

על דרך ביאר מרן אאדמו"ר זצלה"ה הפסוקים בריש פרשתן ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא ישמא בעמיו כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו לבנו ולבתו ולאחיו. וברש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים.

ותו"ד דהנה מצינו באהרן הכהן כאשר משה עלה אל האלוקים וירא העם כי בושש ואמרו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, באו אל אהרן ואמרו קום

לנפש לא יטמא בעמיו, לחשוב כאילו מי שהרבה לחטוא אין לו תקוה ח"ו, אלא ידעו כי כל אחד ואחד אף שהועם תארו וזהרו, מכל מקום לא אפסה תקוותו, כי כל נפש מישראל הוא כגחלים עוממות שיש בהם ניצוץ אש בפנימיות לבבם, וכאשר יתקנו המה מעשיהם ויטיבו דרכיהם בתשובה שלימה ממילא יושפע אור זורח והתעוררות תשובה בתוך הכלל כולו עד שישבו הכל להשי"ת.

- כשצדיקים נוטלים העוונות על עצמם מתעורר שגם קוב"ה אומר אני גרמתי להם -

ויתכן עוד כי בכך שהצדיקים ברוב ענותנותם לוקחים את כל חטאי בני ישראל על עצמם וכאמור דתולים האשמה בצווארם, בכך איתער עובדא דלעילא, כדאי' בווה"ק (ח"א דף פ"ו ע"ב) דבאתערותא דלתתא איתער איתערותא דלעילא, הקב"ה יתנהג עד"ו עם בני ישראל, וזה על דרך שאמז"ל (ברכות דף ל"א ע"ב) א"ר אלעזר, אליהו הטיח דברים כלפי מעלה, שנא' (מלכים א-יה, לו) ואתה הסבות את לבם אחרנית, אמר רבי שמואל ברבי יצחק מנין שחזר הקב"ה והודה לו לאלהו, דכתיב (מיכה ד, ו) ואשר הרעותי, פרש"י דכתיב אוספה הצולעה והגדחה אקבצה ואשר הרעותי, דהשי"ת יביט בעני עמו לרחם עליהם באמרו אני גרמתי להם שבראתי יצה"ר, ולהלן בגמ' ארחבר"ח אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל, חד דכתיב ואשר הריעותי, וחד דכתיב (ירמיה יח, ו) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי ישראל, וחד דכתיב (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. וברש"י ששלוש מקראות הללו מעידין שיש ביד הקב"ה לתקן יצרנו ולהסיר יצה"ר מאתנו, ועל ידי זה יש לנו פתחון פה שהוא גרם לנו שברא יצר הרע.

ויש לבאר כי על ידי שאלהו הנביא מסר נפשו לטובת בני ישראל להצילם ממדת הדין והקטרוג, ועשה עבירה בכך ששחט קדשים בחוץ, וקשיא היאך הותר לו וכי אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבירו, אלא שאלהו למד כן מאהרן הכהן לאשר היה מזרעו, כמש"כ התוס' בב"מ (דף ק"ד ע"ב ד"ה מהו) עי"ש, כי כשם שאהרן תלה בעצמו קלקלת

כמש"כ התוס', לכך עשה העגל כדי שיתלה הסרחון בו כי סבר שכך הוא באמת.

וזה דבר הכתוב אמור אל הכהנים בני אהרן, שילמד את בני אהרן שילכו בדרכו של אהרן אביהם לראות אך טוב בישראל ולעורר עליהם רחמי שמים, וידעו שאם לא היה נמצא עוון אצל בני העליה לא היו ההמון עם מגיעים למצב כזה, ולכן 'לנפש לא יטמא בעמיו' כלומר שלא יאשימו שום נשמה מישראל לומר טמא הוא אלא כאשר יראו איזה דבר עבירה בישראל ידעו נאמנה שהם הנה במעל כי הם גרמו לכך ואין הוא האשם בכך. והן הן דברי רש"י להזהיר גדולים על הקטנים הכוונה שידעו הגדולים הם הת"ח ועובדי השם כי עליהם מוטל האחריות על הקטנים הם המוני העם, דכפי מעשיהם יאירו ויעוררו את כל עם בני ישראל וכאמור, עכתוד"ק בתוס"ן.

ע"פ הדברים האלה יל"פ עוד במאה"כ אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו, על דרך שכתב מרנא רביה"ק בדברי חיים (ר"פ ד"ה בפסוק לנפש) וז"ל, לנפש לא יטמא בעמיו וגו' ונלע"ד לפרש עפי"מ ששמעתי ממור"ר מוה' יוסלי הורוויטץ מטארניגראד (אחי רביה"ק מלובלין) שאמר בעמיו מלשון כביה כמ"ש (יחזקאל לא, ח) ארזים לא עממוהו, שעממוהו מלשון כביה, ולכן נ"ל לפרש שאפי' ח"ו האדם חטא יעשה תשובה, ולא יתייאש לומר שכבר טימא נפשו ח"ו, אסור לומר כן כי אפילו מרד כל ימיו ועשה תשובה באחרונה מוחלין לו ונקרא ידיד כמבואר ברמב"ם ז"ל הל' תשובה (פ"ו ה"ו), ולכן אל יאמר אדם ח"ו שכבר טימא נפשו לא יועיל תשובה, כי זה אינו כנ"ל, וכו' וזה כוונת הפסוק לנפש לא יטמא בעמיו גם שכמעט כבתה אעפ"כ לא יטמא ויתייאש ח"ו מן תשובה, כי הרושם קדושה נשאר ויכול בקל לחזור לשרשו, ולכן לא יטמא נפשו ח"ו, וזה מאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ג) אל תהי רשע בפני עצמך, ורק תאמר אע"פ שחטאתי ימחול לי הקב"ה ע"י התשובה וכו' עי"ש.

וי"ל דזש"ה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם וכאמור דהזהירם שיהיו אוחזים במדת אהרן אביהם לתלות כל חסרון ופגם בצווארם, לאמר כי רק בהם תלויה האשמה של המוני בית ישראל, ולכן

חטאו אלא אנחנו בני העליה, כי לא עבדנו את השי"ת כראוי באמת ודא גרמא דעמא דארעא אזלי ומדרדרי, וזהו שאמר ולא אבו בדרכיו הלוך, הכוונה שבגין שאנחנו חטאנו ולא עשינו כל מעשינו בלתי לה' לבדו, זהו סיבת הדבר אשר המוני העם הם לא אבו בדרכיו הלוך, ולכן הם אינם אשמים אלא עלינו בעצמינו לשוב להשי"ת.

וכאשר שמע כן רבי יהושע בן חנניה שתלה אותו התינוק הגנות בעצמו, נענה ואמר 'מוכטחני בו שמורה הוראה בישראל', כי הגדול בישראל הוא אינו רואה כל פגם בכל איש מישראל, ולא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, כנ"ל, והבן.

- כאשר ושמרתם מצוותי וגו' יתקיים ונקדשתי בתוך בני ישראל -

עפי"ז יבואר דו"ש ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם אני ה', דהזוהר הכתוב לכל אחד ואחד שישמור מצוותיו ית"ש, ובכך יפעל במעשיו אשר ולא תחללו את שם קדשי, כי על ידי עבודת השי"ת כראוי תגרמו שיהא ונקדשתי בתוך בני ישראל כי יצאו ניצוצי קדושה ממעשיכם וישפיעו על כל סביבותיכם עד שכולם יתנהגו בקדושה. וזהו אומרו ונקדשתי לשון נפעל, שעל ידי פעולות הקדושה שלכם יהא נפעל מעצמו הקדושה בתוך בני ישראל שתיכנס התעוררות לתוך לבכם פנימה להתקרב להשי"ת, ויש לרמוז עוד במ"ש בתוך בני ישראל דזה ע"ד שדרשו חז"ל (מגילה דף כ"ג ע"ב) תוך תוך, כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכתיב התם (במדבר טז, כא) הברלו מתוך העדה הרעה וגו', דהכוונה שעל ידי עבודת האדם בביתו בקו"ט ישפיע גם על נחותי דרגה שהם בבחי' עדה הרעה שגם הם יבואו ויתקדשו וכאמור.

ויבואר עוד דאמה"כ דהאות והסימן לאדם לדעת אם ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם, רצ"ל שקיים חובתו כראוי וכיאות הוא בכך שעל ידי כן יגרום ונקדשתי בתוך בני ישראל, כי עצם עבודתו ויראתו יעורר רוח טהרה והתעוררות תשובה בתוך בני ישראל, וכאשר ידע כי בו תלוי מעמדם של בני ועליו מוטל האחריות כלפי המוני העם וכאמור, בכך יתעורר אתדל"ע שהשי"ת ישלח עזרו מקודש לעורר

בני ישראל ולכך הכריע שעליו להכנס לעובי הקורה דמוטב יתלה הסרחון בו וכנ"ל שהרי הוא שגרם להם המכשול, כמו"כ אליהו ברוב צדקתו תלה בעצמו את כל עוונות בית ישראל, ולכן הכריע דמוטב לו לחטוא בעצמו ובלבד להציל את בני מרדת שחת ח"ו, והיה מוכן להיענש בעצמו כדי להמשיך זכות וחסד על בני. ובכח זה עורר שעד"ז תהא ההנהגה בשמים ממעל ונתעורר מדת הרחמים עד שגם הקב"ה אמר ואשר הרעותי אני גרמתי להם וכו'.

ויפורש בזה מה דאיתא בגמ' (גיטין דף נ"ח ע"א) מעשה בר' יהושע בן חנניה שהלך לדרך גדול שברומי, אמרו לו, תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר 'מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים' ענה אותו תינוק ואמר 'הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך' (ישעיה מב, כד), אמר מוכטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה שאיני זו מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו וכו' עיי"ש. והוא פלאי, הכי שייך בצדיקי עולם שנתפעלו ממראהו הגשמי שהיה יפה תואר, גם צ"ב הכי בגין כך שידע התינוק להמשיך ולסיים את הססוק בישעיה כבר הוכטח שיהא מורה הוראה בישראל.

אלא דהפירוש הוא שאמרו עליו שניכר בו מעלות רוחניות, שהוא יפה עינים רצ"ל שעוצם עיניו מראות מרע ופגם רואי שרואה רק טוב על כאו"א מבנ"י, וקווצותיו סדורות לו תלתלים היינו שצלם אלוקים נסוך על פניו. על כן רצה ריב"ח לתהות על קנקנו לראות מהותו, לכך פתח בשאלה, 'מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים', רצ"ל היאך נפלו כ"כ מטה מטה עד שבני ישראל נעשו לבוזים רח"ל. על כך ענה אותו התינוק ואמר 'הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך', הרים קולו ואמר אל תדבר כן על בני שהמה בוזים, כי המוני העם הם בבחי' הכתוב (משלי ה, יט) לא ידעו במה יכשלו, ומה שבאו הם למצב זה אשר נמשלו כבהמות נדמו, זהו רק בגללנו אשר אנחנו לומדי התורה וכו' אשמנו בדבר זה, ועלינו מוטל האשמה שהמוני העם נפלו ותעו מני הדרך, וז"ש הלא ה' זו חטאנו לו, רצ"ל, לא הם

את בני ברוח טהרה, וזהו אני ה' מקדישכם, דעליכם מוטל הדבר להמשיך שירד רוח טהרה משמי שמים לקרב את בני לאביהם שבשמים.

וגמר הכתוב אומר המוציא אתכם מארץ מצרים, דאחז"ל (ויק"ר לב, ה) שיצאו בני ישראל בזכות שלא היו בהם דלטורין, והיינו דלא היו רואים זה על זה רק את חלק הטוב שבהם, ומכך תלמדו להתנהג תמיד בדרך זו לראות אך טוב לישראל, ורק על עצמו יראה חסרונות שמחויב לתקנם וכאמור.

זה שרמזו חז"ל במדרש על מ"ש אמור אל הכהנים ללמדם שלא יראו שום רע וחסרון על בני, אלא ידעו דהכם תלוי בהם עצמם וכנ"ל, עז"א במדרש העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם אין שייך בהם ענין הערכות והאחריות האחד על זולתו, אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע, יש להם אחריות זה על זה, ועל כן צריך שתי אמירות, שיהיו זהירים בעצמם בכל עניני עבודת השם, אמנם בכך לא סגי אלא דכאו"א יש לו ערכות גם על אחרים כי בכ"א מישראל יש לו הכל להשפיע אור הקדושה גם על אחרים וכאמור.

ויבאר דלכן דרש ר' לוי ואמר מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה, רצ"ל דאהרן לא התיירא בגין חטאי עצמו, אלא היתה לו יראה מיוחדת יען כי תלה כל עוונות בני ישראל בעצמו, ורחזיק באמת כי הוא במעשיו גרם שבאו אחרים לידי מכשול וכו', על כן זכה ונתנה לו פרשה זו שאינה זזה ממנו עד סוף כל הדורות, שבפרשה זו למדנו דרך העבודה היאך שהגדולים והחשובים ידעו את גודל האחריות המוטל עליהם וכאמור.

- רשב"י ממליץ כי אין בני אשמים כלל ובדין הוא לרחם עליהם להושיעם -

נודע הרמז שכתבו הקדמונים (שו"ע או"ח סי' תכ"ח ס"א) פל"ג דהוא סימן דביום שחל בו פורים ביום זה יחול ל"ג בעומר באותה שנה. וראוי לבאר שייכות הני ב' מועדים אהדדי.

ואפ"ל דהנה אמרו חז"ל (מגילה דף ט"ז ע"ב) על מרדכי ורצוי לרוב אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין וראוי לבאר טעם הדבר. ואפ"ל דהנה יש לבאר מפני מה התגרה מרדכי בהמן להרגיזו הלא

היה יכול להסתר ממנו ולא יעבור כנגדו, דגם א"נ שהיה ע"ז ממש במקום דאפשר להשתמט מחויב לעשות כן כדאי' בשלה"ק (עשרה הלולים בהגהה) במה שאמר רבי עקיבא כשהוציאו אותו להריגה, כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו (ברכות דף ס"א ע"ב), וז"ל, הראה לנו במליצת לשונו דין אחד מענין מסי"נ והוא זה, שלא יחשוב אדם מאחר שהוא כן מצוה רבה מצות קידוש השם אהדר אחר מצוה זה כדרך שמהדרין אחר כל מצות ואביא את עצמי לידי כך, דהיינו למשל כשרואה צלמי עכו"ם ירוק עליהם וכיוצ"ב בזיון כדי שיתפסוהו וישרפוהו, או אם יוכל להמלט יאמר לא אמלט כדי לקדש השם, העושה כן הוא מתחייב בנפשו, רק המצוה היא אם בע"כ בא עליו דבר זה אז יקדש את השם יהרג ואל יעבור, וזהו שדייק ר"ע מתי יבא לידי כלומר לא שאני אביא עצמי לדבר זה רק יבא לידי, ובזה מתורץ למה לא הוזכר בתורה בהדיא הקידוש השם שעשה אברהם אבינו באור כשדים, כי מה שנא' אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים זה אינו אלא רמז בעלמא, והא ראה הרבה מפרשים פירשו ע"פ פשוטו בענין אחר, וקידוש השם של חנניה מישאל ועזריה ודניאל הוזכר בהדיא, אלא הש"י לא כתב של אברהם כדי שלא ילמדו הדורות ממנו כי הוא היה מביא את עצמו לידי דבר זה דהיינו ששיכר צלמי תרה, וזהו אסור לדורות לעשות כן וכו' עיי"ש, וי"ל דמחמת כן היה לחכמי הדור טרוניא על מרדכי על מה שהתגרה בהמן. אכן טעמו של מרדכי היה, דמאחר וראה שבאו ישראל למכשול גדול שנהנו מסעודתו של אותו רשע וכן השתחוו לצלם (שם דף י"ב ע"א), וברוב ענותנותו תלה האשמה בעצמו דהרי הוא היה ראש הסנהדרין והיה לו להשפיע ולרומם את בני שילכו בדרך הישרה לעובדו בלבב שלם, ובגין כך התולד תלוי בו וכל פשעי בני אינם אלא גירא דיליה, על כן קיבל על עצמו למסור נפשו אפי' שלא כדת כדי לתקן את מה שמעשיו גרמו לקרר את בני מן השי"ת, ובכך שימסור נפשו ויהרגוהו יתעוררו בני לדעת חומר הדברים ולא יטעו עוד, ומרדכי בצדקתו הלך בכך בדרכו של אהרן הכהן וכנ"ל.

האדם אשר על פני האדמה, כן נמי רבי שמעון בר יוחאי בענוותנותו סבר כי כל מה שבאו בני ישראל לידי מכשול ותקלה אינו כי אם בנינו, והוא תולה הקולר בצווארו לאמר תהי נא ירך בי ואלה הצאן מה חטאו. ובני ישראל מרגישים וחשים בכך, ועל כן עולים הם לשמוח בשמחתו ולפקוד את ציונו הק'. ועל ידי מליצה ישרה זו שמליץ יושר בעד ישראל הריהו ממשיך עבורם ישועות ורפואות, שמתעורר על ידי כן שאף הקב"ה יאמר אני גרמתי להם, כי בגין אריכות הגלות ירדו ובאו מטה מטה כל כך, עד שמתוך כך מתעורר חסד א"ל כל היום, ומתהפך הדין לרחמים וחסדים.

זהו הרמז בפל"ג, כי ב' המועדים הללו הם בחי' הוד אשר הוא מידתו של אהרן הכהן כנודע (ראה זוה"ק ח"ב, דף רע"ו ע"ב), ל"ג בעומר הוא ביום המכוון כנגד ספירת 'הוד שבהוד', ופורים הוא ג"כ בחי' הוד (ראה סידורו של שבת, שורש ג', ענף ב; מאור ושמש, פר' קדושים; אמרי נועם, רמזי ל"ג בעומר, ועוד). ועל ידי מידתו של אהרן בחי' הוד, שתלה הקולר בצווארו, בזה עורר מרדכי את העם לתשובה, וכן נמי רבי שמעון בר יוחאי משפיע ומעורר לכל כלל ישראל.

וזהו שאחז"ל (יבמות דף ס"ב ע"ב) שנים עשר אלף זוגים תלמידים היה לו לרבי עקיבא וכו', וכולם מתו מפסח עד עצרת מפני שלא נהגו כבוד זה לזה וכו', ומבואר בטור (ראה אורח חיים, סי' תצג) שביום ל"ג בעומר פסקו תלמידי רבי עקיבא למות, יעו"ש. ולהנ"ל י"ל דעד יום זה לא נהגו כבוד זה בזה היינו שהיו רואים כל אחד אצל זולתו חסרונות ודברים אשר לא טובים המה. אכן ביום ל"ג בעומר התעורר מידתו של רבי שמעון בר יוחאי היא מדת הוד, ללמד שיש לראות אך טוב וחסד לישראל, שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ואדרבה לתלות כל דבר בעצמו, ועל ידי כן מדה כנגד מדה אף נתמתקו הדינים מעליהם, ושוב פסקו מלמות.

י"ה זכות אבות יגן עינו, וכל התפילות שמתפללים ישראל קדושים בימים אלו, הן באתרא קדישא מירון, והן אלו שחפצים לעלות למירון, ואחר שנים רבות כל כך, נשענים הם על קדושתו ומבקשים בזכותו לפעול ישועה, והרי כבר אמרו חז"ל (ברכות דף ט' ע"א) כדאי

כענין הזה מצינו גם אצל התנא קדישא רבי שמעון בר יוחאי, שאמר (סוכה דף מ"ה ע"ב) יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, וי"ל בביאור הדבר, דסבר רשב"י בענוותנותו כי אם בא אחד לידי מכשול אין זה כי אם באשמתו, ולכן אין לחשוב שום חטא ועון על בני" כי מעשיו שלו הם שגרמו שיתגבר כח הסט"א להטעות את בני" וכו', וממילא מן הדין אין להעניש את אחרים כי הם אינם אשמים כלל, ואדרבה רבי שמעון בצדקתו לא ראה שום פגם וחסרון על נפש מישראל כי אם אך טוב וחסד.

ומהאי טעמא עולים הכל ובאים לציונו הק' של התנ"א רשב"י, והכל ששים ושמחים ביומא דהילולא דיליה, ואע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, ו'כשם שהקב"ה לכל כך רבי שמעון לכל' כמאמר הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע, כי רשב"י הוא שמעורר ענין זה כי אין למדת הדין לקטרג על בני ישראל על מעשיהם, כי אין האשמה תלויה בהם כלל וכלל.

והנה איתא בספרי אמת דרשב"י היה ניצוץ ממרע"ה, ראה בספר הגלגולים (פרק ס"ד) רשב"י היה ניצוץ דמשרע"ה וכו' עי"ש, ובליקוטי הש"ס (שבת, עמוד ט"ז) דע כי הרשב"י היה ניצוץ ממרע"ה וכמו שברח משה מפני חרב פרעה והשיג שלמותו שם במדבר כך הרשב"י ברח מפני הקיסר והשיג שלמותו שם במערה וכו', וע"ע בהגה"ה שבסוף הקדמת הזוה"ק שהוסיף על הנ"ל דלכן עשה ספרא דצניעותא ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה וכו' עי"ש, (וענין זה הובא כמ"פ בספרי מהר"י צמח בזהר הרקיע ובנובלות חכמה ובקול רמה, וכ"ה גם בעמק המלך שער א' פנ"א) וע"ע במגלה עמוקות (ואתחנן אופן ע') ראה משה מה שיתקן רבי שמעון בן יוחאי, שהיה ניצוץ שלו מזמנא תניינא דסליק משה להר, ולכן כמו שמשה תיקן ה' ספרים, כן רבי שמעון חיבר ה' פרקים ספרא דצניעותא. וזה סוד פסוק עלית למרום שבית שב"י (תהלים סח יט) נוטריקון 'שמעון' בן 'יוחאי, שהוא בזמנא תניינא דסליק להר וכו', (וראה עוד בסדר הדורות חלק תנאים ואמוראים אות ש', רשב"י ס"ק ח', ושם אות א' ראבר"ש ס"ק ב').

וכשם שבמשה רעיא מהימנא מצינו שהעיד עליו הכתוב (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאוד מכל

לצרותינו די, וירומם השי"ת קרן ישראל, הקב"ה שומע תפילת כל פה ויעלו ויתקבלו כל התפילות לרחמים ולרצון ולטובה, להריק על ישראל קדושים שפע ברכה בגשמיות וברוחניות, כגוף ובנפש, וימלא ה' כל משאלות לבם של כל בני ישראל לטובה ולברכה, ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, וגלוי וידוע לפני השי"ת שמעולם לא היה שעת הדחק גדול כל כך כבודרנו אנו, ובוודאי סמוכים ובטוחים אנו שזכותו של התנא האלוקי רשב"י יגין ויציל לכל בני ישראל בכל מקום שהם.

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר

בהגיע מרן שליט"א להיכל הגדול, בשעה 9.50, עלה על הבימה, והתיישב על המקום המיוחד, שם הגישו מנהלי הת"ת כוללות קוויטעל עבור התורמים להחזקת לימוד התורה של ילדי תשב"ר. כן הגישו המשב"ק הרב אברהם דוד שכטר שליט"א קוויטעל עם שמות מאנ"ש הזקוקים לרפואה.

וערך הרה"ח ר' שמעלקא שער מנהל בית החינוך לבנות 'בית חנה' פעיה"ק מי שברך מיוחד לכל הנדיבים בעם, אשר נדבו סכומים הגונים ביותר, שימלא ה' כל משאלות ליבם לטובה ולברכה.

במשך כל הזמן זמרו הקהל ניגוני התעוררות, וההתעוררות היתה גדולה עד מאוד.

אחר כמחצית השעה פתח מרן שליט"א והשמיע מדברות קדשו לכבוד היום ולכבוד המעמד, וזהו תוכנם:

הרמ"א זי"ע בשולחן ערוך (סי' תכ"ח סעי' א) הביא ברמז סדר המועדים, פל"ג שביום שחל פורים יחול גם ל"ג בעומר. וכבר עמדו דצריך לבאר למאי הוצרכו לסימן מיוחד ליום ל"ג בעומר, הלא כשיודעים אימתי הוא חג השבועות שהוא בסימן ב"ש, ממילא יודעים אימתי הוא ל"ג בעומר, ובהכרח דיש איזה רמז בדב"ז.

יש להבין הטעם במנהג ישראל תורה שנשתרש בכל המקומות בארץ ישראל להדליק אבוקה ומדורת אש ביום הילולת רבי שמעון בר יוחאי, וביותר באתרא קדישא מירון, והוא מנהג קדום מימי עולם, ומרבים שמחה לכבוד היום, ומעמא בעי. ורביה"ק מהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש אייר, מאמר ג, אות ג) האריך בענין זה במנהג ישראל להרבות בנרות בכל תפוצות ישראל, יעו"ש.

והרהרתי בזה עפ"י"מ שכתב בספר חמרא טבא (להרה"ק מבארניב זי"ע בן הרה"ק האמרי נועם זי"ע שהיה צדיק נשגב ובעל רוח הקודש, והרבה עובדות נוראות ישנם אודותיו) לבאר מנהג ישראל להרבות באור ביום זה, וכן מה שמורין בקשת ביום זה.

יום שני פר' אמור י' אייר: היום נכנס לקו"פ הרב יעקב ולצר שליט"א מזכיר מועצת גדולי התורה.

יום שישי פר' אמור י"ד אייר 'פסח שני': בתפילת שחרית לא אמרו למנצח ובית יעקב.

שב"ק פר' אמור ט"ו אייר: לרגל פסח שני בצע מרן שליט"א לחם משנה על חלה ומצה. בתפילת מנחה ביום השב"ק אמרו 'צדקתך'.

יום שני פר' בה"ב י"ז אייר: לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הרב מצוה משולם זושא נ"י בן הרב חיים שווארץ משגיח בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה (ב"ר שמואל מב"ב). אחר קריאה"ת לא אמר הבעל תפילה 'יהי רצון' וכו'.

ליל ל"ג בעומר

בשעה 9.05 בערב התפלל מרן שליט"א תפילת ערבית בהיכל המתיבתא. לפני התפילה הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל הילולת התנא האלוקי רשב"י. לפני העמוד התפלל הרה"ג רבי משה מרדכי וידער שליט"א אב"ד לינז ירושלים.

לאחר התפילה הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול למעמד 'ההדלקה' לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

ההיכל הוכן על כל ארכו לקליטת קהל אלפי אנ"ש מכל רחבי ארה"ק, במערב ההיכל הוקמה בימה גדולה, אשר בסמיכות לה גם נערכה ההדלקה, בו ניתנה האפשרות לכל מי שנדבה לבו להשתתף בהדלקה, ליצוק שמן זית לכבוד התנא האלקי רשב"י, כשהתרומות הם לזכות ת"ת 'דרכי אבות' פעיה"ק. אנשי שלומנו השתתפו בכל מאודם בתרומות עבור חינוך ילדי תשב"ר (לקהל הרחב הוגש שתיה ח"י רוטל בהרחבה).

בכל צדדי ההיכל עמדו אלפי ילדי אנ"ש בסדר מופתי יחד ובצד מזרח עמדו אלפי ילדי אנ"ש בסדר מופתי יחד עם המחנכים שליט"א בת"ת דרכי אבות פעיה"ק. מתחם מיוחד הוקצה עבור הרבנים וזקני אנ"ש ומתחם נוסף עבור ילדי החלאקה והוריהם. (כל סדרי המעמד הועברו במראה ובאומר לבית יעקב אלו הנשים שהתכנסו בצד צפון של ההיכל הגדול).

ותו"ד דהנה ביום זה הוא תיקון מדת הוד, שבמידה זו מתקנים הטומאה הנקראת דו"ה (שזה בחי' הודה נהפך למשחית) שזוה נתבטל על ידי היפוך אתוון שהוא הוד. וטומאה זו הנקראת דו"ה היא טומאת שר של ישמעאל הנקרא רה"ב (ראה ערכי הכנויים ערך דו"ה), [ולפלא שאף שר של מצרים נקרא כן (זוה"ק ח"ב, דף ק"ע ע"ב), וראה בכתבי הרה"ק מהר"ש מאוסטראפאליא זי"ע (בסו"ס נפלאות חדשות; רגל ישרה, מערכת אות הפ"א, כב) שהשר של מצרים הוא עצמו השר של ישמעאל, ושלבן לא נמנה כי אם ע' אומות ולא ע"א, יען כי ישמעאל ומצרים לאחד יחשבו, (וראה לכ"ק מרן זי"ע בשיעור חורש"י וירא תשל"ה), והיום אנו רואים כי המצריים והישמעאלים קשורים זה לזה, והיינו כי יש להם שר אחד]. ועכ"פ ביום זה שהוא ביטול בחי' דו"ה הוא ביטול כוחו של רה"ב שר ישמעאל ומצרים, ומהפכים דו"ה להו"ד.

דבר זה נרמז הן במה שמרבין בו ב'אור' שהוא עולה בגימטריא רה"ב, להורות בזה שעל ידי האור ביום זה מבטלים קליפת שר של מצרים, להפוך דו"ה להו"ד. וזה הרמז במה שמורין בקשת, דהנה מבואר בספרי קבלה (ראה ספר קרנים, בשם קשתיא"ל) כי סוד הקשת הוא ביטול שר רה"ב, ומצינו כתוב בישמעאל (בראשית כא, כ) ויהי רב"ה קשת, רב"ה אתוון רה"ב, ולאשר כי ביום זה נתבטל כוחו על ידי או"ר אנו מוציאים הקשת מידו ומכניעים להפך בחי' דו"ה לבחי' הו"ד, יעו"ש בדבריו הק'.

ואפשר להוסיף לבאר דבריו הק', על פי מה שהזכרנו כמ"פ מש"כ הרה"ק מקאזניץ זי"ע בספרו נר ישראל (אות מט, שם הז'), דדרך ההמתקה לבחי' הוד כשנעשה ח"ו צירוף דו"ה, ע"י שמצרפין אות ח' לאותיות דו"ה, ובכך נעשה צירוף חדו"ה, עכ"ד, ונחמד מה שביאר עפי"ז הרה"ק מבלאזוב בצבי לצדיק (פר' שמיני) מאה"כ (דברי הימים-א טז, כז) הו"ד והדר לפניו עוז וחדו"ה במקומו, רצ"ל שמתקנים מדת הוד שלא יהא ח"ו בבחי' דו"ה על ידי אשר עוז וחדו"ה במקומו דהיינו שמוסיפין אות ח' ונהפך לחדו"ה, עי"ש.

ואפ"ל דהענין מה שע"י תוספת אות ח' על בחי' הו"ד נתקן מדת הוד, כי הנה המידה השמינית

מעשר הספירות היא מידת הוד. ואמנם כאשר הוא בחי' 'הוד' לבדה, יתכן שיתגברו הקליפות והטומאה להפוך הו"ד לדו"ה שהרי דבר חשוב אין משתמר אלא בחותם בתוך חותם (עיין גמ' ע"ז דף ל"א ע"א, ושו"ע יו"ד סי' ק"ל), ולכן כאשר מוסיפים אות ח' שמורה על המדה השמינית שהוא הוד ונעשה בחי' הוד שבהוד בבחי' חותם בתוך חותם, שוב אין בכח הטומאה להפכה וליטול הודה, וזה עצמו בחי' יום הקדוש ל"ג בעומר שמאיר בו בחי' הוד שבהוד ממילא נעשה תיקון למדת 'הוד' שמתמתק להיות כולו קודש וזהו סוד הדבר שנהפך דו"ה לחדו"ה.

ועלה ברעיוני לרמז במה שנאמר (תהלים קיא, ג) הוד והדר פעלו וגו', כי והדר פעלו עולה בגימטריא יו"ם ל"ג בעמ"ר' חושבנא דדין כחושבנא דדין, [ושמחתי מאוד כאשר הראוני שכ"כ בס' זכרון יוסף להרב הצעיר מבלאזוב ברמזי ל"ג בעומר, דף קצ"ז מדפה"ס], ויש לומר שזה בא לרמז כאן בפסוק זה, הו"ד רצ"ל לתקן מידת הו"ד הוא והדר פעלו היינו ביום ל"ג בעומר, שיום זה מסוגל לתקן ולהפך מבחי' דו"ה. וזה שרמזו הוד והדר מלשון הדרי בי, כלומר להחזיר מדו"ה להפוך האותיות לעשותן כסדרן בחי' הו"ד הוא ביום זה העולה בגימטריא 'והדר פעלו כנ"ל'. [והוסיף אחד מן השומעים דו"ש הו"ד והדר לפניו עוז וחדו"ה במקומו, הו"ד והדר לפניו עולה במכוון כמו היו"ם ל"ג בעמ"ר, ודפח"ח],

וכאמור על ידי שיוסיפו האות ח' לת' הוד' על ידי זה מתעורר בחי' עוז וחדו"ה במקומו, והוספת האות ח' מתעורר נמי ביום זה שהוא 'הוד שבהוד' המרמז למידה השמינית כנ"ל.

מעתה יבואר הרמז פל"ג, דיום הפורים קשור ושייך לענין ל"ג בעומר, כי כשם שבפורים הכניעו אז הקליפה וליהודים היתה אורה ושמחה וששון, ובספה"ק דאז מאיר בחי' הוד והיינו כי ברו שמחת היום דו"ה נהפך לחדוה, כן נמי ביום ל"ג בעומר מכניעים בו קליפת רה"ב שר של ישמעאל על ידי שמרבין באו"ר שהוא עולה בגימטריא רה"ב, ונמתק בחי' דו"ה להיות יום חדוה כנ"ל.

והנה נודע ד'פורים כפורים', ואפ"ל, דכשם שביום הכיפורים מתעורר רחמי הבורא ב"ה על בני ישראל

ובנפש, בני חיי ומוזוני, יכול הוא לבקש ולפעול ביום גדול זה. ועל כן בדייקא קבע הרמ"א סימן זה בספר הלכה, ופסק שכשם שביום הפורים ניתן לפעול אצל הבורא ב"ה כל טוב, כן נמי ביום ל"ג בעומר.

גלוי וידוע לפני הבורא ב"ה, כי כהיום הזה בדל שפלותנו אפי' לבקש כראוי אין אנו יכולים, והלא עמך בית ישראל זקוקים לרחמים וחסדים, אחר אשר עמך ישראל דוויים וסחופים בגלות, הישמעאלים ימש"ו ונמח זכרם עומדים עלינו ככסלא לאוגיא בכל יום ויום להרוג ולרצוח ברשעות גדולה ואכזריות קשה שלא היתה כזאת מעולם. ביום זה יכולים ליטול הקשת מידם לבטל כוחם. ובוה אף נתבטל קליפת עשיו אשר ישמעאל ועשיו אזלי אהרדי, וכבקשתנו 'כלה שעיר וחותרנו'.

יעזור השי"ת וירומם קרן ישראל, ויתן לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו, וימלא השי"ת משאלות לבם לטובה של כל בני ישראל שיפעלו כל טוב. ישמח הקב"ה לבבות בני ישראל שיראו כולם אך ששון וחדו"ה, הוד והדר פעלו, ועוז וחדוה במקומו, וישמחו כולם עם הבורא ב"ה בשמחת התורה, ויקויים הכתוב ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

מרן אאדמו"ר זי"ע כבר דיבר בקדשו ביום ל"ג בעומר בשנת תשמ"א (נדפס בספר הוד שבהוד) בטעם שהתנא האלוקי רשב"י והרבה תנאים ספונים וטמונים בגליל, כדי לעמוד על המשמר שלא יוכלו הגוים הרשעים להיכנס לארץ ישראל, כי בשמים ממעל ראו שלפני ביאת המשיח ירצה מלך אדום ימש"ו להיכנס מצפונה של אר"י, כדכתיב (ירמיה א, יד) מצפון תפתח הרעה, לכך העמידו שם על המשמר את הצדיקים הקדושים שבכוחם לא יוכלו לעשות מאומה ליושבי ארץ הקדושה, כמו שאמרנו בזמר בר יוחאי וחרב הוצאת מתערה שלפת נגר צוררך. התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי נוטל החרב מיד שונאי ישראל, להגן ולהציל את בני ישראל ולעשות נקמה בגוים להשפילם ולאבדם מן העולם, להעביר גילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתו.

ירומם השי"ת קרן ישראל, יהי רצון שכל מי שנוסע ועולה לציונו הק' יוכלו לנסוע ולחזור בשלום

באתערותא דלעילא כנודע מספה"ק, וע"ד מה שנא' (ויקרא מז, ל) כי ביום הזה יכפר עליכם, וכביכול הבורא ב"ה יורד אל בני ישראל לנשאים ולרוממם לטהר את בני ישראל, כן נמי הוא ביום ל"ג בעומר. וכשם שביום הכיפורים ניתן לראות במציאות שכל מי שהוא מזרע ישראל מתעורר ביום זה לתשובה ועכ"פ מתוך יראה ופחד, וזהו על ידי הקדושה הנשפעת מלעילא, כן הוא גם ביום ל"ג בעומר.

עד"ז רגיל אני לפרש לעצמי אמרינו ב'רכונו של עולם' אחר הספירה, 'ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה וכו', ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', דהכוונה בזה שיטהר אותנו הקב"ה בקדושה ובאתערותא דלעילא, ולא ימתין עד שאנו נקדש עצמנו לבד. ועל זה בא הסימן 'פל"ג' להורות שגם ביום ל"ג בעומר משפיע הקב"ה באתערותא דלעילא על בני ישראל לסייעם להתעורר ולהתקרב אליו ית"ש. ובוה יובן גם מה שרואים היאך כל אחד ואחד מישראל נמשך אל אור קדושת הרשב"י ועולים ובאים לציון קדשו באתרא קדישא מירון.

זאת ועוד, שמצינו בחז"ל (שבת דף פ"ח ע"א) הדר קבלוהו בימי אחשוורוש, וקיימו וקבלו היהודים עליהם את התורה שבע"פ כמבואר בספה"ק עפי"ד דברי המדרש, והיינו דבפורים קיבלו עליהם בני ישראל את נגלות התורה, וביום ל"ג בעומר נשלם הדבר כאשר ניתנה לנו פנימיות התורה הוא תורת רבי שמעון בר יוחאי. והגם כי בענינו ושפלותינו אין לנו שייכות לחלק זו שבתורה, מכל מקום הלא ביום שמחת תורה, רוקדים ומפוזים כל מי שבשם ישראל יכונה עם התורה, גם מי שלא זכה לעסוק בתורה כי כל אחד ואחד מישראל אחוז ודבוק בתורה, כן הוא גם ביום הזה שמהוה יום שמחה וחדוה לכל ישראל שהרי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא.

מעתי כשם שעל פורים אמרו (שו"ע או"ח סימן תרצד, סעי' ג) כל הפושט יד נותנים לו, ויכול כל אחד ואחד לפעול כל מה שחסר לו, ואין בודקין את המבקש לדעת מי הוא זה ואיזהו, כי כאשר השערים פתוחים משפיע הקב"ה על כל אחד ואחד כל מה שצריך. כן נמי ביום ל"ג בעומר נפתחים השערים וכל מחסור אשר יחסר לו לאדם ברוחניות ובגשמיות בגוף

ושלוה לביתם מתוך בריאות השלימה, ויתקבלו כל תפילות עמך בית ישראל במקום הקודש וכן כל מה שמבקשים ומעתירים בכל מקום שהם, לרחמים ולרצון לפני אדון כל, להוריק שפע ברכה משמי שמים שיתמלאו כל מבוקשם ויוושעו בכל המצטרך להם, ויחזרו עם כיסים ואוצרות מלאים של ישועות ונחמות, ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

עם סיום דברות הקודש הורה מרן שליט"א לזמר 'ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו', כשכל הקהל מזמרים בהתעוררות רבתי וברוב רגש ומרן שליט"א מעודד השירה בחזקה.

לאחמ"כ ניגש כ"ק מרן שליט"א ניגש למקום ההדלקה, שם יצק ו' כדי שמן על הצמר גפן. בזכות מסירת כד השמן הראשון התכבד - הרה"ח ר' שלמה דוד דייטש מפעיה"ק. בזכות מסירת כד השמן השני כובד - הר"ר רפאל נימני. בזכות מסירת כד השמן השלישי כובד - הרה"ח ר' אהרן הופמן מנהל רשת כוללי האברכים מבצר התורה דחסידי צאנז. בזכות מסירת כד השמן הרביעי כובד - הרה"ג ר' אלעזר שימון מפעיה"ק מח"ס פאר הבית. בזכות מסירת כד השמן החמישי כובד - העסקן הר"ר שמעון שווארץ מוויליאמסבורג, בזכות מסירת כד השמן השישי כובד - הנגיד הרה"ח ר' שאול מתתיהו רוזנברג נשיא ישיבת ים התלמיד במונטריאל.

בשעה זו גברה ההתלהבות בקרב קהל אנ"ש, כשהחלו כולם יחדיו לזמר בנעימה 'לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי'. בעוד מרן שליט"א שרוי בלהב קודש ובדביקות עילאה.

בזכות מסירת האבוקה למרן שליט"א, נתכבד הר"ר משה רייך מפעיה"ק.

כאן אחז מרן שליט"א האבוקה והעלה האש במדורה עד שעלתה השלהבת. אחר שאחז האש היטב בכל המדורה, פצח מרן שליט"א בריקוד על הבימה הגדולה, כשהוא אוחז ביד בניו שליט"א.

המשוררים זימרו 'בר יוחאי' וכו' בליווי כלי שיר, כאשר על כל קטע בזמר 'בר יוחאי' חזרו ג' פעמים, כשמרן שליט"א מעודד השירה ברוב עוז. (לקהל אנ"ש חולק סדרי הפזמונים לל"ג בעומר במהדורה מאירת עינים, ע"י הנהלת מוסדותינו הק' בעיה"ק צפת תובב"א).

מרן שליט"א רקד בהתלהבות דקדושה ובכוחות עילאיים, וכמ"פ באמצע הלהיב בידיו הק' את קהל ההמונים, בקטע 'נאזרת בגבורה וגו' וחרב הוצאת מתערה שלפת נגד צורריך'. ההתלהבות הגיעה לשיאה בעת הזמר 'בר יוחאי אשרי יולדתך ואשרי העם הם לומדיך' וכו', כאשר מרן שליט"א עזב אחיזתו בידי בניו, וידיו הק' מסובות למעלה בלהב

קודש, וחזרו על פיסקא זו כמה פעמים. אח"כ נתיישב מרן שליט"א והמשיכו לזמר הפייט 'ואמרתם כה לחי', בהתרגשות דקדושה. בעת אשר זמרו 'תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדנו אדונינו בר יוחאי', הלהיב מרן שליט"א את כל הקהל בידיו הק', אשר חזרו על התיבות שוב ושוב, בתחינה ובקשה לפני בוכ"ע כי זכותו הגדולה של התנא האלוקי ימליץ טוב בעדינו להוושע בדבר ישועה ורחמים.

אח"כ המשיכו בזמר 'אמר רבי עקיבא', בניגון המקובל, כשמרן שליט"א מעודד השירה בחזקה.

והמשיכו בזמר 'אשרינו מה טוב חלקינו בהילולא דבר יוחאי ומה נעים גורלנו בזכות אדונינו בר יוחאי', כשכולם מעתירים ומייחלים להפקד בדבר ישועה בזכות אדונינו בר יוחאי.

בסיום הזמירות, ערך מרן שליט"א חלאקה לעשרות מילדי אנ"ש אשר נולדו בסמיכות ממש ליום ל"ג בעומר, ואיחל מברכות קודשו לבעלי השמחה. ונמשך עד השעה 11.15. ובנתיים התרבו מעגלים של מאות מאנ"ש ברחבי ההיכל שפצחו יחדיו בריקודים לכבוד ההילולא של התנא רשב"י זי"ע.

לאחר מכן הוגשה סעודה בהרחבה לפני כל הקהל ע"י הנהלת היכלי התורה והחסד, בהיכל המתיבתא, וברחבת הסוכה הגדולה הסמוכה להיכל המתיבתא.

בשעה 11.45 נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לעריכת השוה"ט לרגל יומא דהילולא דהתנא האלוקי הרשב"י זי"ע, ושתה מרן יי"ש ואיחל לחיים, ונטל ידיו לסעודה, והביאו על השולחן דגים ובשר פערפל וקאמפוט. המשוררים זימרו כמה ניגוני התעוררות.

אח"כ זימר מרן שליט"א בהתעוררות הניגון בר יוחאי בניגון מעורר, ולאחריה נשא מרן שליט"א דברות קודש, וזהו תוכנה:

בזמר שנתחבר ע"י המקובל רבי שמעון לביא, בר יוחאי ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים סוד תורה כציצים ופרחים נעשה אדם נאמר בעבורך. האמנם דזמר זה נתחבר ע"פ קבלה בסדרי הספירות, מ"מ ניתנה רשות לפרש בדרך פרד"ס, וראוי לבאר מה שנקט דייקא 'שדה תפוחים', וכן מ"ש סוד תורה 'כציצים ופרחים, וביותר מה שסיים ואמר 'נעשה אדם נאמר בעבורך', דהוא נראה כדבר סתום.

כן ראוי להבין ענין ריבוי השמחה ביום זה, דאמנם תינח למי שיש לו שייכות עם תורת התנ"א רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, וכנודע מה שכתב הרה"ק העטרת צבי זי"ע בפתקא ששלח להניחו על ציון המצוינת במירון 'תלמידך צבי בן הינדא'. ואף מי שאינו במדרגיגה זו כהרה"ק מזידיטשוב זי"ע, מכל

סיפר, שפעם אחת בא ביום ל"ד בעומר בהיכל קדשו של הגאון וצדיק מצאנו בעל המחבר שו"ת דברי חיים, ומצאו יושב על כסאו וספר מראה יחזקאל היה פתוח לפניו ועיניו זולגות דמעות, והיה מעיין בתשובה הנ"ל, והיום ההוא הוא יום היא"צ של הצדיק מוהר"ם מרימנוב זי"ע. ובתו"ד במכתב שם כתב בשם הרה"ק מרימנוב זי"ע שיש ענין גדול ללמוד גמ' ותוס' בימי הספירה ולעסוק בתורת הנגלה, יעו"ש.

והאריך מרן אאדמו"ר זי"ע דעיקר טהרת הנפש הוא דייקא על ידי עמל בנגלות התורה, וכדאי' במדרש (ויק"ר כה, א) היכי דמי בעל תשובה היה רגיל ללמוד דף אחד ילמד שני דפין. דעל ידי יגיעת ועמל התורה זוכה האדם לטהר ולזכך נפשו שיזכה להיות ראוי לקבל התורה, ונודע מ"ש האריה"ק באמו"ל (שבת דף ק"ו ע"ב) גמרא גמור זמורתא תהא, דהוא מלשון לומר עריצים ולהכרית הקוצים (עיין פרע"ה שער הנהגת הלימוד פ"א, חסד לאברהם מעין ב' נהר כ"ח, בן יהודע ביצה דף כ"ד ד"ה גמרא), כי בכל שקו"ט שבגמ' שוכרים את הדינים, דקושיא היא מכח הדינים והתירוץ שובר את הקושיא והדינים.

ואולם הרי נודע מש"כ בספרי יראה שסדר התיקון לאדם החוטא הוא מתחילה להיות בבחי' סור מרע, לעשות תיקוני התשובה לכל חטא ועון, לתקן את כל אשר עוות ע"י מעשיו הרעים ואשר פגם בעולמות העליונים, ורק אח"כ כשנתמרק מכל עון וחלודה יכול לעסוק בתו"מ, כי רק לאחר שמיחד עצמו מן הסחי והמאוס יכולים המצות לעלות לריח ניחוח לה, כי אין לבא לשער המלך בלבוש שק, וכאשר האריכו בזה בספרי מוסר, ונודע מש"כ בבאר היטב (סי' תקע"א סק"א) וז"ל ודע שכל המעשים שאדם עושה ותורה שלומד בעודו רשע בעו"ה מוסיף כח בקליפות עד שחוזר בתשובה מוציא מהקליפה, עכ"ל. וכאשר הביא כמ"פ בספה"ק זרע קודש בשם אביו לפרש מאה"כ (תהלים קכו, ב) שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת, עי"ש.

אלא דאע"פ שמצד עיקר הדין בהכרח להקדים סור מרע לעשה טוב, דטרם שבא לקיים מצוות וכו' צריך לעסוק בתיקוני התשובה הראויים כדי לזכות ולצחצח מה שטינף נשמתו ברוב עוונותיו, ורק אח"כ אפשר לעסוק בתורה ומצוות ומעש"ט, אך כל עוד

מקום כשלומד ודבוק בתורת רשב"י בכך יש לו שייכות ליום גדול זה, ברם אנשים כמוני שאין לי שום שייכות בתורת רשב"י אפי' לא בנגלות התורה וק"ו בתורת הנסתר, א"כ לשמחה מה זו עושה, ומה שייכות יש לי עם השמחה הגדולה.

רביה"ק מהרצ"א זי"ע כתב לרמז (אגרא דכלה, פר' בראשית רמז נה) ד'בראשית' נוטריקון א'זר ת'זרת ר'בי ש'מעון ב'ר י'וחאי. ויל"ב הקשר והשייכות.

ואפשר לומר בהקדם דהנה נודע מספה"ק דעיקר ימי הספירה נתקנו כהכנה לקראת מתן תורה, וכנודע דברי החינוך (מצוה שו) נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל (איוב ד, ב) וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא, וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן, עכ"ל יעו"ש.

והנה מתן תורה הוא דבר נצחי ותמיד, כדכתיב (דברים ה, יט) קול גדול ולא יסף, ומתרגמינן ולא פסק, כי בכל דור ודור מאיר עלינו אור עליון להשפיע חכמת התורה לכל בני ישראל. ואמנם על מנת לקבל התורה מפי הגבורה, בהכרח שיהיו ראויים לכך, אשר על כן חם הקב"ה עלינו ונתן לנו ההזדמנות לתקן השבעה מידות כמבואר בספה"ק, כדי שנוכל לזכות לקבל ולשמוע קול ה' בבח.

ועיקר ההכנה לקבלת התורה הוא על ידי עסק ולימוד התורה גופא, ודבר זה הוה מרגלא בפומיה דמרן אאדמו"ר זי"ע, והדברים מבוארים במכתב הידוע שכתב הרה"ק המראה יחזקאל מדעש זי"ע מגדלותו של הרבי ר' מענדלי (שו"ת מראה יחזקאל, סימן קד), ומסופר שמרן הדברי חיים זי"ע קרא זאת ביומא דהילולא של הרבי ר' מענדלי כשדמעות זולגות מעיניו (כתולדות בעל ה"מראה יחזקאל" שבראש ספר 'דרך יבחר', לבנו הגה"צ מוה"ר חיים בצלאל פאנעט מטאשנאד, מוכא: תא חזי גודל ערך תשובה זו ותועלתה, הלא הרה"ג מו"ה דוד יצחק נ"י, מורה הוראה דק"ק ביסטריץ

סור מרע, ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה ואפי' חיגרת ואפי' סומא רצ"ל שיותר טוב להקדים את עצמו בבחי' עשה טוב בכלות הנפש, ואפי' פגם את נפשו בעבירות, אולם ע"י התורה הנקראת תורה אור, ע"י אור התורה ידחה הרבה מן החושך, ואזי יתבטל ממנו הסט"א והקליפות ויחזור למוטב, עכד"ק עיי"ש.

והיינו שאמרו אפי' חיגרת ואפי' סומא, הכוונה כי גם מי שהוא כבעל מום שקלקל בעבירות חמורות רח"ל ועדיין לא תיקן מעשיו, כמ"ש ואיש אשר יהיה מום בו לא ירצה, מכל מקום גם הוא יגש לעבודת השי"ת, כי אם ימתין עד שיסיים לתקן כל מעלליו וכל מה שקלקל, לעולם לא יבוא לבחי' 'עשה טוב'. ועל כן אדרבה יפתח תחילה בקיום המצוות ועסק התורה הק', להדרר במצוות ולהוסיף ולקיים עוד ועוד ממצוות השי"ת, וסוכ"ם המאור שבה מחזירתו למוטב (איכ"ר פתיחתא ב, ד"ה רבי אבא בר כהנא).

בהאמור יבואר מה שמצינו בחז"ל (מדרש אגדה, בראשית א, א) מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שיתף מדת הרחמים למדת הדין. כי לפי מדת הדין היה צריך להתחיל בבחי' סור מרע, ורק אח"כ לגשת לקיום המצוות, ברם כיון שראה הקב"ה הדורות האחרונים אשר לא יוכלו לעמוד באלה, שיתף מדת הרחמים שבכל מצב ובכל אופן גם אם האדם נמצא במדרגה קטנה יפתח בעסק התורה הק' ובקיום המצוות, עד שמתוך כך יעלה בידו לתקן כל מעלליו.

*

ויתכן לבאר בדרך דרוש דב"ז שנחלקו ב"ש וב"ה אם בהכרח להתחיל דייקא בסור מרע או שאפשר להתחיל גם בבחי' עשה טוב ומתוך כך יבא לידי תיקון הרע, תליא בכך אי אין עשה דוחה ל"ת אלא א"כ דבעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה, או דגם שאינו בעידנא דוחה לל"ת. דהנה כתבו ספרי דרוש דענין התשובה הוא מדין עשה דוחה ל"ת, ע"ד אמז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) א"ר יוחנן גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה וכו', והנה כל מצוה שמקיים האיש הישראלי הרי זה כי כביכול הקב"ה קידש אותנו אליו, וכמטבע הלשון שהטביעו חז"ל

עודנו מטונף בחטאים ועוונות לא יועיל שום מצוה שיעשה. ברם אחר שראו צדיקי הדורות וכו', ירידת הדורות, ואם יתנהגו ע"פ דקדוק הדין יתדרדרו לתהום רבה רח"ל ולא יוכלו קום, כי היצר בוער תמיד לא ינוח ולא ישקוט להוסיף עוד ועוד להכשיל את ישראל בעוונות וחטאים, נמצא דשום פעם לא יתקנו מעשיהם, כי תמיד יתהלך בלי תשובה בעוד לא קיים בעצמו הסור מרע, על כן בכוחם הגדול אשר בי"ד יכולים לעקור דבר מה"ת, קבעו דאין צורך להמתין עד שיתקן האדם את הרע לבטל ולעקור מה שפגם, ודי בזה שמהרהר בתשובה בקבלה מהיום ולהלאה, ותיכף ומיד יתחיל לעסוק בתו"מ, ואח"כ יתקן רוע מעלליו, (ראה דברי יחזקאל, פר' ויחי; צמח צדיק, פר' ויחי; דברי שלום - קוידינוב, דרוש א' לחנוכה; שפת אמת, פר' ויחי תרמ"ז, בשם הר"י"ם; שם משמואל, פר' בראשית, ר"ח מר חשון תרע"ב).

וזה כביר שהזכרנו מש"כ בספר תוספות חיים (להרה"ק רבי חיים מפוסטין זי"ע שנתגדל אצל הס"ק משפולע זי"ע, פר' קרח, אות ו) שמשפר שפעם בהיותו בקודש פנימה אמר לו בזה הלשון, שמע דברי שאני אומר, אשר האיש הישראלי צריך להיות מקודם סור מרע ואח"כ ועשה טוב, וככל אשר מרגיש בנפשו כמה הוא סור מרע כך יכניס עצמו בעשה טוב ולא יותר שלא יהיה ח"ו כזורע אל הקוצים.

וכאשר באתי לעמוד ולשרת בקודש לפני ולפנים אדמו"ר הצדיק הקדוש מו"ה שניאור זלמן זי"ע (הוא הרה"ק בעל התניא זי"ע) ונימיתי לו הדברים הללו (שאין לעסוק בבחי' 'עשה טוב' קודם שיתקנו כל מה שקלקלו בבחי' 'סור מרע'), אמר לי בזה הלשון: זהו דעת בית שמאי שהוא שם אורחותיו בחי' דין וצמצום, אבל בית הלל מידה אחרת היתה לו כי נר אחד דוחה הרבה מן החושך.

וזה ביאור אמז"ל (כתובות דף י"ז ע"א) כיצד מרקדין לפני הכלה, בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה אפי' חיגרת ואפי' סומא, אשר מחלקותם בדרך העבודה בכלות הנפש כידוע מדברי קדשו של מרן הבעש"ט זי"ע ועכ"י אשר כלה הוא מלשון כלתה נפשי אל ה', ובית שמאי אומרים כמות שהיא שאין ראוי לו לאדם להיות בחי' עשה טוב רק כפי שמרגיש בנפשו בחי'

אז אתי עשה דתשובה ודחי ל"ת דלא יוכל בעלה הראשון, עכתו"ד עיי"ש.

מעתה י"ל דדבר זה אם יכול האדם לפתוח תחילה בעסק התורה וקיום המצוות, אף טרם שתיקן החטא זה תליא בכך אי אמרינן דעשה דוחה לא תעשה גם כשאינו בעידנא. וכבר הבאנו במק"א דלאו כו"ע ס"ל להא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, ובפשטות הגמ' בשבת (דף קל"ב ע"ב) משמע דנחלקו בכך רבא ורב אשי, וכ"כ באבן העוזר שם, וכן בברוך טעם (דין עדל"ת פ"ב. קמא) והרמב"ם לא הזכיר כלל להא דבעדל"ת בעינן שיהא בעידנא, כמו שהעיר בזה המל"מ (פ"י מטומאת צרעת ה"ה, בסו"ד).

ובסברות המחלוקת בזה י"ל עפימ"ש הברוך טעם (דין עדל"ת פרק א' בתרא) דהא דאין עשה דוחה ל"ת אלא א"כ הו"ל בעידנא, היינו משום דמצד הסברא אין עשה דוחה ל"ת דהרי ל"ת חמור מעשה, אלא חידוש הוא שחידשה תורה דעשה הקל דחי לל"ת החמור, מש"ה אמרינן דאין לך בו אלא חידושו ורק בדדמי לכלאים בציצית דהוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, עכתו"ד עיי"ש.

נמצינו למדין דהא דאין עשה דוחה ל"ת אא"כ הוי בעידנא, היינו משום דעצם דין עדל"ת הו"ל חידוש דעשה הקל ידחה לל"ת החמור, לכך אין לך בו אלא חידושו ורק בדומה לכלאים בציצית דהוי בעידנא, אכן נודע דעת הרמב"ן (פר' יתרו, עה"פ זכור את יום השבת וכו') דהטעם דעשה דוחה לל"ת הוא משום דמצות עשה הוא מבחי' אהבה שהוא עושה רצון קונו בקום ועשה, משא"כ הל"ת הוא בחי' יראה שמקיים הל"ת בשב ואל תעשה, ומדריגת האהבה גדולה מעלתה ממדריגת יראה, לכן עדל"ת כיון דהעשה עדיפא מעלתה מהל"ת עיי"ש, מעתה לפי"ז הא דעשה דוחה ל"ת אינו בגדר חידוש ושוב אין צורך לומר דדייקא בעידנא אז דוחה עשה לל"ת, ודו"ק.

והנה מ"ש הרמב"ן דהיינו טעמא דעדל"ת משום דמעלת העשה גדולה כיון שהוא מצד אהבה, אתי' כמ"ד דדרשינן טעמא דקרא (עיי' ב"מ דף קט"ו ע"א), ואמרינן דמשו"ה עדל"ת, כיון דהעשה גדול במעלה מן הל"ת. אבל אי לא דרשינן טעמד"ק דאין לנו לדרוש בטעמי תורה נקטינן דהא דעדל"ת הו"ל

בברכה לומר 'אשר קדשנו במצוותיו', רצ"ל שהקב"ה קידש אותנו על ידי מצוותיו, וכמד"א כנסת ישראל כלה קרואה. ומעתה כאשר חטא וכו' וגרשוהו מן הקדושה העליונה נכלל בלאו דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה, ועל זה אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה, דעל ידי תשובה שפיר יוכל האדם לשוב בתשובה ולהתקרב אל בוראו ית"ש.

ומעתה יש מקום לומר דתשובה מהני רק כאשר התשובה היא לפי סדר הראוי, דהיינו שתחילה מתקן את פגמיו ועוסק בשקו ותעניתו לכפר על כל עונותיו, ואז מצות עשה דתשובה דוחה ללאו דמחזיר גרושתו משנישאת, אבל אם לא התחיל בתיקוני התשובה כראוי, ועוסק בתורה ומצוות טרם שעסק בתיקון פשעיו נמצא דהו"ל כמחזיר גרושתו משנישאת שהרי כאמור קיום המצוות הו"ל כחזרה לבעלה הראשון, ואכתי אין כאן מצות תשובה הראויה שידחנה, דכה"ג דלא הוי בעידנא אין עשה דוחה ל"ת.

וכעיי"ז כתב הגה"ק החיד"א זלה"ה בדברים אחדים (דרוש י"ב, ד"ה וזה אפשר) לבאר מ"ד במדרש (איכ"ר ה, כא) עה"פ השיבנו ה' אליך ונשובה וגו', אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע שלך הוא השיבנו, אמר להם שלכם הוא שנאמר (זכריה ב') שובו אלי ואשובה אליכם נאם ה', אמרה לפניו רבש"ע שלך הוא שנא' (תהלים פ"ה) שובנו אלקי ישענו, עפמ"ד (יומא דף פ"ו ע"ב) גדולה תורה שדוחה ל"ת שבתורה שנא' לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד, ואולם כל זמן שלא עשו תשובה א"א ששיבנו הקב"ה אליו דהו"ל עבירת איסור מחזיר גרושתו ואף שאח"כ ישובו למוטב מ"מ כעת עדיין לא נתקיים העשה ולא הוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, אמנם כנסת ישראל ס"ל דבעשה דרבים לא בעינן שיהא בעידנא משו"ה אומרים שלך הוא התשובה השיבנו ה' אליך ונשובה ואף שעדיין לא חזרנו מעצמו בתשובה ולא הוי בעידנא מ"מ דחי, והקב"ה טוען דלא כן הוא, אלא בעינן בעידנא ורק אם תשובו אלי ויתקיים עשה דתשובה אז ואשובה אליכם ואז

גזירת הכתוב בלא טעם.

עפי"ז יש לבאר פלוגתת רב אשי ורבא, דרב אשי ס"ל דכיון דרבי יהודה ורבי שמעון פליגי בכך אי דרשינן טעמד"ק (כדאי' בב"מ דף קמ"ו ע"א), וקי"ל דר"י ור"ש הלכה כרבי יהודה, וכיון דלא דרשינן טעמד"ק לא אמרינן דהא דעדל"ת משום דמצות עשה עדיף מל"ת, וכיון דהוי גזירת הכתוב בעינן דומיא דכלאים בציצית שיהא בעידנא. אבל רבא ס"ל דדרשינן טעמד"ק, כמ"ש בשו"ע הרב בחו"מ (הל' עוברי דרכים וצעב"ח, קונ"א אות ב') מהא דאי' בב"מ (דף ל"ב ע"ב) דאמר רבא מדברי שניהם נלמוד צער בע"ח דאורייתא, דס"ל לרבא דהטעם דמצות טעינה בשכר ופריקה בחינם, משום דבפריקה איכא צער בע"ח לכך החמירה בו תורה דבעי פריקה בחינם, והיינו דדריש טעמד"ק עי"ש מ"ש מהתוס' (ד"ה מילא). לכן רבא לשיטתו נקט דהא דעדל"ת משום דעשה עדיף מל"ת וכיון דאיזן זה חידוש לא בעינן שיהא דומיא דכלאים בציצית ועשה דוחה ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא, ודו"ק.

*

וי"ל דמהאי טעמא הקדימו בני ישראל במעמד הר סיני נעשה לנשמע, וכבר שאל האי צדוקי לרבא (שבת דף פ"ח ע"א) עמא פויזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, ובגמ' שם דרשו על הפסוק (שיר השירים ב, ג) כתפוח בעצי היער וגו', מה התפוח פרוי קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע. וראוי לבאר פשר אמז"ל.

וי"ל ובהקדם מש"כ רביה"ק בבני יששכר (מאמרי חודש סיון, מ"ב ס"ה) דכאשר רצו בניי לקבל התורה נתייראו וחששו האיך יקבלו התורה ומצותיה הרחבים מני ים, אשר כמעט אי אפשר ליצור חומרי נפש בהמית אשר החומר העכור שבו מושכו בכל עת להבלי העולם הזה, להתגבר על יצרו ולעמוד איתן נגד כל הנסיונות, אז הבטיחם הקב"ה שבכל מצב יועיל להם תשובה לכפר על כל עוונותיהם, עי"ש שביאר מקראי קודש במתן תורה (שמות יט, ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו', דאחז"ל (ב"ר כא, ו) אין ועתה אלא לשון תשובה, עי"ש דבריו הנפלאים. ולהאמור אפ"ל דבני ידעו דגדול כח התשובה

שהרי אדה"ר עשה תשובה וכן ראובן, אלא דע"פ לא מהני תשובה אלא באופן שתחילה יתקנו את הקלקול והפגם ואח"כ יוכלו לקיים תו"מ, ועל כן בהא פחדא יתבי דמי ויכל לעמוד בכך, שהרי אם לא יעסקו מיד בתו"מ עלולים ליפול עוד ועוד ח"ו, לכך אמרו נעשה רצ"ל שביקשו שיוכלו להתחיל בקום ועשה ואח"כ ונשמע יתקנו את העבר למהר עצמם לגמרי, והסכים הקב"ה וז"ש כה תאמר לבית יעקב וגו' אתם ראיתם וגו' שאני הוא שהתחלתי להעלות אתכם וכו', וכמו"כ ועתה יועיל התשובה גם כאשר יתחילו מיד באם שמוע וגו' ואח"כ יתקנו את העבר, ויפורש עד"ז המשך המקרא. ויומתק גם לפי"מ דכתבו המפוי' דמה שהקדימו נעשה לנשמע, משום דנעשה רומז על מצות עשה שהוא בקום ועשה, ונשמע רומז ללא תעשה שהוא בשב ואל תעשה, לכן הקדימו נעשה להורות דמעלת העשה גדולה יותר ממעלת הלא תעשה דמהאי טעמא עשה דוחה ל"ת, ולהאמור מובן דרצו לרמוז בכך דהא דעדל"ת הוא משום מעלת המצות עשה, וממילא דלא בעינן שיהא דייקא בעידנא, ומעתה שפיר יוכלו להתחיל בתשובה להתעורר בקום ועשה ועי"ז לבא לתיקון הרע, והבן.

והנה כתיב (תהלים א, ב-ג) כי אם בתורת ה' חפצו וגו' אשר פרוי יתן בעתו ועלהו לא יכול, וי"ל דרמוז על סדר העבודה הראוי שהוא על דרך גידול וצמיחת הפירות, שתחילה על בעל השדה לסקל ולתקן הקוצים והדרדרים וכו', ואח"כ יגדלו העלים ויצץ ציץ ובסוף יצמחו פירות נאים וטובים, אשר כל זה מורה על בחי' סור מרע תחילה ואח"כ ועשה טוב. אבל אצל פרי התפוח הוא בהיפך דפריו קודם לעליו, ומורה דאף מי שעדיין לא תיקן החטא מכל מקום אין לו להתייאש אלא מיד יפתח בעשה טוב לעסוק בתו"מ ושוב יתעלה לתקן הרע כראוי.

ויבואר עפ"י הנודע מצדיקים (ראה בס' הליכות קודש מהרה"ק בעל אור מלא מקאסאני ז"ע, פרק י"ט, אות ס') דבתפוח נרמז שם הוי"ה ב"ה, כיצד, אם חותכין התפוח לרחבו נראין בו עשר נקודות אדומות כנגד האות י', חמשה בתי גרעינין כנגד אות ה', העוקץ שבו מחובר לאילן כנגד האות ו', ובמקום הפרח יש

כתפוח שפריו קודם לעליו, דכיון דדרשינן טעמא דקרא שפיר מועיל תשובה, ומעתה נעשה אדם נאמר בעבודך, וכנ"ל דבלא ענין התשובה לא היה כדאית כל בריאת האדם דנמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא משנברא (עירובין דף י"ג ע"ב), ורק מאחר שמועיל תשובה, על כן נעשה אדם נאמר בעבודך.

*

ענין זה מרגישים וחשים כלל ישראל על דרך אע"ג דאיהו לא חזא מזוליה חזא דרשב"י הק' הוא זה שהכריע את בריאת האדם לטוב וכאמור דע"י דדרשינן טעמד"ק העשה דוחה לל"ת אף שלא בעידנא, ומעתה שפיר יתכן שהקב"ה יגאלנו ויושיענו בגאולה השלימה אף טרם שיעשו ישראל תשובה כראוי, כי גלוי וידוע לפני הבורא ית"ש שכאשר יושיע את ישראל מכל צריהם בוודאי שיעשו הכל תשובה שלימה. ואף דלא יהיה זה בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, מכל מקום אמרינן עדל"ת, וגדולה תשובה שדוחה לא תעשה בתורה.

נמצא שרבי שמעון בר יוחאי הוא יהיה השליח המסייע לגאולה העתידה, כאשר יהיו בני ישראל בשפל המצב ולא יוכלו לעשות התשובה כראוי מדרגה אל דרגה, ובהכרח יהיה לגאול ולהושיע את ישראל אף טרם שיעשו תשובה, וכנגד טענת המקטרג המשמין ואומר דאין ישראל ראויים לגאולה שלא עפ"י הסדר, מכל מקום באותה העת ישתף הקב"ה מדת הרחמים למדת הדין, וכיון דדרשינן טעמד"ק שפיר אמרינן עשה דוחה לא תעשה אף שלא בעידנא, ויושיענו הקב"ה ויעלנו ויקרבנו אליו ית"ש.

דבר זה למדנו גם בנס ימי הפורים, שאז היה קמרוג גדול על ראשי עם קודש, וכדאמרו חז"ל (מגילה דף י"ג ע"ב) לית דידיע לישנא בישא כהמן, ויצאה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד, וכאשר האריכו חז"ל במדרש (ראה אסתר ז, יג) בגודל הקמרוג והגזירה בשמי מעל. ואולם אח"כ כשבא הישועה נתקיים בהם (אסתר ח, טז) 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', ואחר שזכו ישראל לישועה אז 'קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם' (שם ט, כז), ואף שכל תשובתם בשעה שהיתה

חמשה עלים קטנים כנגד ה' אחרונה. ולזה היה מנהג צדיקים לאכול תפוח בליל שבתות. וי"ל דהתפוח מורה על מה ששיתף הקב"ה שם הוי"ה מדת הרחמים בבריאת העולם, כאשר ראה שלא יוכלו בני אדם לעמוד ולהתקיים אם יצטרכו לעסוק בעבודת התשובה רק כסדרו תחילה בבחי' 'סור מרע' ורק אח"כ 'עשה טוב' וכנ"ל.

זה שדרשו חז"ל שאמר הקב"ה כתפוח בעצי היער מה התפוח פרוי קודם לעליו, וכנ"ל דרומז על שם הוי"ה ב"ה שצירף הקב"ה למדת הדין, ובכך הורה ששפיר יכולים לפתוח תחילה אף בבחי' 'עשה טוב' גם קודם שיתקנו מעשיהם. ולכן אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, וכאמור שבקשו שיהיו יכולים להתחיל גם בבחי' עשה טוב, והבן.

*

מעתה יבואר מה שנרמז בתיבת בראשית אור תורת רבי שמעון בר יוחאי, דכאשר עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד דאז לא יועיל תשובה אלא כאשר יקדים תחילה בסור מרע בכל תיקוני התשובה, אולם ראה שאין העולם מתקיים כי מי יוכל לעמוד באלה, על האיר קוב"ה והזריח אור תורת רבי שמעון בר יוחאי, אשר הוא כאמור מרא דשמעתתא דדרשינן טעמא דקרא, ומעתה טעמא דעדל"ת הוא כמ"ש הרמב"ן וממילא דעדל"ת אע"פ דלא הוי בעידנא ממש, ובכן בדין דאפשר להקדים בחי' 'עשה טוב' אף קודם ל'סור מרע', וממילא שפיר יש תקוה טובה לכאו"א אף אם רח"ל הרבה לקלקל מעשיו, מכל מקום בכל עת יכול הוא לפתוח בעסק התורה הק' ובקיום המצות ושוב המאור שבה יחזירו למוטב, ועי"ז שפיר נוח לו לאדם שנברא וכדאית היא כל בריאת העולם.

זה שרמז המשורר האלוקי רבי שמעון לביא בפיוטו, בר יוחאי הוא רבי שמעון דס"ל דרשינן טעמא דקרא, ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים רמז לדרש בפסוק 'כתפוח בעצי היער', אשר פרוי קודם לעליו, ורומז שניתן להקדים אף בבחי' עשה טוב כנ"ל, סוד תורה היינו שהוא דרש טעמי תורה דס"ל דרשינן טעמא דקרא, ולזה כצייצים ופרחים ניתן להקדים בחי' עשה טוב לסור מרע

עשרת מונים יותר, נמצא דל"ג בעומר אשר הוא מוסתר ומכוסה יותר מיום הפורים הרי שקדושתו כפולה ומכופלת, וניתן לפעול בו עשרת מונים יותר מיום הפורים. בני ישראל מרגישים כי כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק (ברכות דף ט' ע"א), ואין לך שעת הדחק גדולה מדורנו אנו בעת הזאת.

ברור הדבר כי התנא האלוקי רשב"י זי"ע עומד לפני כסא הכבוד ומעתיר ומבקש בעד ישועתן של ישראל, שכבר יאמר הקב"ה די לסאת סבלותיהם וצרותיהם, והלא רבי שמעון פסק ואמר (דף מ"ב ע"א) אמר רבי יוחנן משום רשב"י אמר להן הקב"ה לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם. היינו דאפילו אין להם זכות לישראל אלא מה שקורין שמע ערב ובוקר כדאי הוא שיושיע אתכם (וראה דברים כ, ג וברש"י שם), ואף בשעה שמלבד זכות זאת אין להם כל זכות אחר, מכל מקום מאחר ואומרים ומאמינים כי ה' אלוקינו ה' אחד, ראויים הם וכדאיים הם לישועה.

הרהרתי היום במאמר הפייטן 'חידש כמה הלכות הם במשנה ערוכות זה המרגיז ממלכות', דהורה בזה לבל ידמו כי על מנת להשפיל רשעי אומות העולם יש צורך לכוון כוונות ושמות הקדושים לעסוק בכתבי האריה"ק ולהגות בזוה"ק ושאר ספרים עמוקים וכו', דאינו כן אלא חידש כמה הלכות גם כאשר לומדים נגלות התורה לדעת ההלכה למעשה אשר הם

הגזירה מרחפת על ראשם לא היתה תשובה אמיתית כי אם מיראה שעומדים עליהם להרגם, ולא היה עיקר התשובה כי אם אחר שנתגדל מרדכי ונתלה המן על העץ, כאשר ראו כי הקב"ה הצילנו מן אותו רשע, אז הדר קבלוהו להתורה מאהבה. הרי שכבר אז בימי הפורים הקדים הקב"ה תשועתם של ישראל ורק אח"כ עשו תשובה כראוי.

על זה בא הסימן פל"ג, שכן הוא נמי בחי' יום ל"ג בעומר, כי דב"ז המשיך רבי שמעון בר יוחאי בקדושת תורתו שפסק דדרשינן טעמא דקרא, וממילא עשה דתשובה דוחה ל"ת אף שלא בעידנא, ובוודאי שירומם הקב"ה תחילה קרן ישראל להושיעם ולגאלם למען שמו, ואח"כ יעשו תשובה, ואף שאין זה עפ"י הסדר, מכל מקום יסתום הקב"ה פיות המקטרגים ויגאלנו ויקרבנו אליו.

יום ל"ג בעומר מסוגל לכל מיני השפעות טובות ישועות ונחמות, ולהריק בו שפע רב דלעילא כבימי הפורים, ואפשר דאף יתר מכך, והיינו עפ"י מש"כ הגה"ק בעל התניא זי"ע בסידורו (סוף שער הסוכות) דיש מדרגות בתורה הק' זו למעלה מזו, תורה שבכתב וגבוה מזה תורה שבעל פה, וגבוה מעל גבוה הם מנהגי ישראל אשר לא נכתבו להדיא בתורה ורק נמסרו בקבלה איש מפי איש, וכגון מנהג ההקפות עיי"ש. כי כל דבר ככל שהוא מכוסה ומוסתר יותר הרי שיקוד קדושתה נעלה ונשגב

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כמא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נודע בשערים לשם ולתהלה, מאיר פנים לכל אדם, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' באלעד

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ שמחת אירוסין הבן הבה"ח המו"מ בתו"ש החבר פסח נ"י עב"ג הכלה תחי'

בת הרה"ג רבי נפתלי צבי בלך שליט"א - מו"צ וראש הכולל בחיפה

והברכה אחת היא לסבים

הרה"ח ר' חיים מאיר לאנגסאם הי"ו יו"ר מוסדותינו הק' בכ"ב ובי"ם
הרה"ח ר' אברהם נתן בלך הי"ו - אב"י בירושלים

והרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק הי"ו מנהל מוסדותינו הק' בחיפה
ויה"ר מן קדם אבותיו דשבשמיא, שיוכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ת, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

'החבר' (שלא נכחו כאן ביום כ"ה ניסן, יו"ד דמרן הד"ח זי"ע). והכריז הגה"צ אב"ד קהלתנו בארה"ב וראש הישיבה שליט"א את שמות התלמידים, הבה"ח החבר שמשון נתנאל (ב"ר מנחם אלעזר) ליבער נ"י מלונדון, הבה"ח החבר מנחם מענדל (ב"ר שמעון מרדכי) רוטנברג נ"י מוויליאמסבורג, הבה"ח החבר חיים יהודה (ב"ר שלום אלעזר) קליין נ"י מלונדון.

אח"כ דרך מרן שליט"א הקשת וירה ג' חיצים בלהבת קודש. ואמר מרן שליט"א:
 "ל טעם למנהג ישראל לירות בחץ וקשת, דהנה כתיב (ירמי' כג, כט) הלא כה דברי כאש נאום ה', ועלול האדם להרהר בעצמו היאך הותר לי לגשת לעסוק בתורה הק' אשר הוא דבר ה', ולהוציא ולהגות בפיו האותיות והתיבות הק', והלא לב יודע מרת נפשו כמה קלקל וחטא.

אלא דהנה נודע מה שהקשה הנמוק"י בב"ק (דף י' ע"א מדפי הרי"ף) אליבא דר' יוחנן דס"ל אשו משום חציו והיינו דנחשב כאילו הבעירו בידיו, א"כ היכי שרינן להדליק את הנר עם חשיכה והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת, הרי הו"ל כאילו הבעירה הוא עצמו בשבת, וכ"ש הוא דאילו הכא לא נתכוון להבעיר גדיש חבירו כלל והכא עיקר כוונתו שתדלוק בשבת וכו', ותירץ דכד נעיין במילתא לא קשיא לן שהרי חיובו משום חציו כזרק החץ שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל, ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן ולהבא דאי חשבינן ליה הו"ל למפטריה דאנום הוא שאין בידו להחזירה וכו' וכן הדין לענין שבת דכי אתחיל מער"ש אתחיל וכמאן

במשנה ערוכות משניות גמ' ותוס', בזה גופא זה המרגיז ממלכות, ולזה אין כוחות הטומאה יכולים לסבול שעם בני ישראל עדיין נאחזים אפי' רק בלימוד משניות גמ' ותוס' ושולחן ערוך, כי גם על ידי העסק בנגלות התורה משפילים ומכניעים אותם כליל.

אלפי רבבות ישראל עוסקים גם כיום בתורת רבי שמעון בר יוחאי, כל אחד כפי השגתו, ובכך מעוררים את כח התנ"א רשב"י, ובוודאי שבוכות זה יעלו ויתקבלו כל התפילות והבקשות שיתפללו בני ישראל בכל מקום שהם ובכל מקומות מושבותיהם שיוושעו בזכות רבי שמעון בר יוחאי, ויתקיים בנו הכתוב (תהלים קמו, ג) הרופא לשבר"י לב, שבר"י נוטריקון רבי שמעון בר יוחאי, והוא יחיש ישועה לכל שבורי הלבב ויליץ יושר בעדם.

יעזור השי"ת וכבר יהיה די לסאת הסבל, מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, ירפא כל שבורי לבב וישפיע שפע השפעות טובות, רפואות וישועות, ויפעלו כל אחד בכל המצטרך, בני חיי ומזוני רויחי, ויקויים היעוד (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון. ובוודאי שכאשר ירומם השי"ת קרן בני ישראל יעשו המה תשובה שלימה לפניו, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בסיום דברות הקודש נערכה חלוקת תעודות הצטיינות לתלמידי הישיבה מחו"ל שנתעטרו בתואר

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, עדין הנפש וטוב הלב, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל הי"ו

מנהל ישיבתינו הק' לצעירים שפע חיים בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסיה הבת הכלה תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כמר שמעון נ"י

בן המחנך הרב בנימין שר הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים
 ההנהלה

ברכהמ"ז על הכוס בירך מרן שליט"א.

יום שלישי פר' בה"ב ח"י אייר ל"ג בעומר': לפני תפילת שחרית ומנחה הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל הילולת הרשב"י ולרגל הילולת הרמ"א זי"ע.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יעקב דויטש מפעיה"ק (בן הדומו"צ הג"ר הלל דויטש שליט"א, וחתן הג"ר משה נחמן זילברמן ר"מ בישיבה"ק).

אח"כ נכנס לקו"פ הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א לקבל ברכת הקודש לרגל מעמד ההדלקה הגדולה באתרא קדישא מירון סמוך ונראה לציון התנא האלוקי רשב"י זי"ע שנערך על ידי בני קהילתינו הק' בצפון.

מרן שליט"א האציל מברכות קדשו שיהיה בסייעתא דשמיא, ושיגר כד שמן מיוחד ליצוק בשליחותו באתרא קדישא מירון.

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק מרימינוב זי"ע. אח"כ חזר מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום רביעי פר' בה"ב י"ט אייר: לפני תפילת שחרית ומנחה הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק מרימינוב זי"ע.

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע.

אח"כ העניק מרן שליט"א תעודת חבר להבה"ח ישראל יוחנן וואגל נ"י בן הרה"ח ר' שלמה הי"ו ממאנסי אחר שעמד בכור המבחן על למעלה משש מאות דפי גפ"ת.

דאגמריה בידים בהוא עידנא דלית ביה איסור, עכ"ד יעו"ש. הרי דכיון דחויב אש מדין חציו בהכרח צ"ל דהכל מתייחס אל ההתחלה.

וי"ל דרבי יוחנן רמו כי אשו רצ"ל מה שהותר לאדם לעסוק בתורה שהיא בחי' אש, אף במרם שתיקן עצמו וזיכך נפשו כראוי, משום חציו, היינו דכמו דבזרק חץ חשבינן כל התוצאה לזמן ההתחלה כנ"ל, כמו"כ מרובה מדה טובה דמתייחס התשובה שבסוף אל ההתחלה, לכך הגם שבאמת אין לעסוק בתורה ובקיום המצוות טרם יתקן האדם כל מה שקלקל ופגם, מכל מקום חס הקב"ה שיהא סוף המעשה נחשב כאילו כבר היה בתחילה, והבן.

לכך יורים בחץ וקשת, לרמוז על שיטת רשב"י דמתורתו למדנו דעדל"ת גם כשאינו בעידנא ממש, ובכן יש לנו תקוה טובה לעסוק בתורה ומצוות ומכך נתעלה לתשובה שלימה, וכמו כן לא יביט הקב"ה לפי מצבו של האדם כעת שעדיין לא עשה תשובה, אלא לפי מה שגלוי וידוע לפניו שעתיד הוא לעשות תשובה, וייתחס ויחשב לו תשובתו דאז ומה שעתיד הוא להיטיב מעשיו כבר לעת הזאת. בוודאי שישנם עוד הרבה טעמים למנהג זה, ואנו עושים ומקיימים עוד המנהג על דעת מה שאבותינו הק' עשאוהו.

חצו הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקירא ושפירא, נודע בשערים לשם ולתהלה, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, ידו פתוחה ולבו ער לכל דבר שבקדושה, אציל הרוח ועדין הנפש, תומך נלהב לרשת מוסדותינו הק'

הר"ר יונה מורגנשטרן הי"ו

אב"י בליקווד

ולאביו האי גברא רבא, נודע בשערים לשם ולתהלה, ותיק ועושה חסד, איש אמונו של כ"ק מרן זי"ע, מסור בלב ונפש לחצר הקודש צאנז ומוסדותיה, ובעל האכסניה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ה"ה

הרה"ח ר' אריה יששכר מורגנשטרן הי"ו

ראש הקהל דקהלתנו הק' במאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי בתו - נכדתו הכלה תחי' עב"ג נ"י במזל טוב ובשעטומ"צ

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ואך ששון ושמחה ישכון באהלסתמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים

ההנהלה

קטעים מתוכן השיחות אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עם המסובין בסעודות שבת קודש פרשת בחקותי תשפ"ב העעל"ט במעון הקודש בקיסריה

*

מרן שליט"א: ישנם הרבה ענינים נפלאים שראו אצל מרן אדמו"ר זי"ע בקריאת התוכחה, שהיה משנה הניגון והתיבות וכדומה כדי להמתיק הקללות לברכות... ואח"כ קראו גם כרגיל.

הגרמ"מ: ידוע מהמגיד מקאזניץ זי"ע שכשקרא הפסוק בתוכחה (ויקרא כו, לא) 'והשימותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחוחיכם', אמר: 'ווען וועט מען דאס שוין דערלעבן'...

מרן שליט"א: הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע הביא סמך לדרך הצדיקים לפרש התוכחה לטובה, כיון שלפני התוכחה נאמר (דברים כז, ה) וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב, היינו שיבאר ויפרש הכל לטובה...

בתוכחה נאמר (ויקרא כו, כ) ותם לריק כוחכם, ודרשו חז"ל (ספרא בחקותי, ה) 'זה שהוא משיא את בתו ונותן לה ממון הרבה ולא הספיקו שבעת ימי המשתה לצאת עד שמתה בתו נמצא קובר את בתו ומאבד את ממונו'. ובהגהות מהרי"ד שם כתב על זה: ונתגלה לי

תכעס תעמוד על מלואך, ואיתא בנדרים דף כ"ב עולא כי מסקי לארעא דישראל וכו', קא תמה ר' יוחנן כתיב ונתן ה' לך לב רגז שם בבבל כתיב, א"ל היא שעתא לא עברנא ירדנא והיינו דאמר ואכלת ושבעת שיכול לאכול כדי שביעה מפני שבטוח הוא שלא יבוא לידי כעס, בארץ הטובה, ולא בח"ל שצריך להניח שליש כנ"ל, וכן יש לפרש כאן ואכלתם לחמכם לשובע שיאכלו כדי שביעה משום דוישבתם לבטח עליה בלא כעס ומחלוקת.

¹ ראה בהקדמת ספה"ק מאמר מרדכי, מן המחבר: סיפר לי [אביו הרה"ק רבי מרדכי מדראהאביטש] כי פעם אחת היה בלובלין באמצע השבוע של פרשת בחקותי, ושמע מפה קדשו של החוזה הקדוש זי"ע שאמר, כי בזה השבת טוב לשבות אצל הקדוש מקאזניץ כי הוא עושה מדברי התוכחה ברכות. וכאשר שמע את הדברים האלה שינס מתניו ועלה ברגליו על שבת לקאזניץ.

ובשבת כשקרא המגיד הקדוש בתורה עמד מול פניו הק' כדי לשמוע היטב תוכן הדברים היוצאים מפיו הק', וסיפר שכשהתחיל המגיד לקרות התוכחה, הרים קול, וכמעט קול אלקים מדבר מתוך גרונו, והקול הולך וחזק מאד, וכאשר הגיע לפסוק 'והשימותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחוחיכם' אמר בזה הלשון: אבינו שבשמים, מי יתן ונזכה להיות בשעה זו.

וכאשר שמע [רבי מרדכי] הדברים האלה, אמר שעלו ברעיונו על המקרא הזה לפחות מאה פירושים.

וראה בספה"ק עטרת ישועה (פרשת אחרי): שמעתי בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל שאמר בשעת קריאת התוכחה בפסוק והשימותי את מקדשיכם בזה"ל: יתן השם ויחיינו ונזכה שיהי בקרוב ויתקיים והשימותי את מקדשיכם, והוא פלא. וכבר אמרתי בזה לפרש דבריו הקדושים על פי אמרם ז"ל אשר מיכאל כה"ג עומד ומקריב נשמות ישראל והם עולים לריח ניחוח לפניו ית"ש כמו הקרבנות (מנחות ק, א ובתוס' שם ד"ה ומיכאל, ועיין בזה"ק ח"ג דף לג, א). ונודע אשר גם ע"י אלו שנהרגו על קידוש השם עולה תענוג וריח ניחוח למעלה. וע"ז היתה בקשת המגיד הקדוש ז"ל, ורמוז זאת בתוכחה - אשר היא מלאה ברכות כמבואר בספרים - והשימותי את מקדשיכם, היינו, שלא יהי עוד הריגת הקדושים מישראל, וזה ולא אריח בריח ניחוחיכם שלא יהי עוד נחת רוח כזה, ולזאת שפיר ביקש המגיד זי"ע שנזכה לזה בזמן קרוב. ואמרת פירוש זה לפני מרן אבינו הגה"ק זצ"ל וקלס'.

מרן שליט"א: על הפסוק בפרשה (כו, ה) 'ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם' איתא בספה"ק דגל מחנה אפרים בשם זקנו הבעש"ט הק', דמצינו (גיטין ע, א) דמי שאוכל יותר מדי בא לכלל כעס, אבל צדיקים שאינם כועסים מותר להם לאכול. וזהו הברכה של ואכלתם לחמכם לשובע.

הרב זלמן ליב בן אב"ד ק"צ טבריה: איתא מהרבי ר' יהונתן זי"ע (תפארת יהונתן פרשת ד"ה ואכלתם) על 'וישבתם לבטח בארצכם', דמצינו בחז"ל (נדרים כב, א) שענין לב רגז הוא רק בבבל ולא בארץ ישראל, וזהו שאמר ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם, שבארץ ישראל יכולים לאכול לשובע מבלי לחשוש לכעס בגין ריבוי האכילה.

הרב משה הלברשטאם: איתא בפנים יפות (פרשת בה, ד"ה ונתנה הארץ) עה"פ (דברים ה, י) ואכלת ושבעת וברכת את ה"א על הארץ הטובה, שרק בארץ ישראל יכולים לשובע.

מרן שליט"א: הגם שעיקר הברכה אינו בריבוי אכילה, אלא בבחינת אוכל קמעא ומתברך במעיו (רש"י כו, ה).

^א ראה שם באריכות: ואכלתם לחמכם לשובע, כבר צוחו קמאי דקמאי למה לא הזכיר בתורה שכר מצות יעודי עולם הבא רק הזכיר יעודי עולם הזה כמו ואכלתם וגו'. ויש לפרש בזה על פי ששמעתי בשם אא"ז זללה"ה על פסוק (תהלים כב, כז) יאכלו ענוים וישבעו, דאיתא בגמרא (גיטין ע, א) אכול שליש ושתה שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך. ונמצא מי שיש לו בחינת ענוה שבודאי לא יבא לידי כעס, כי כעס הוא ענף מן הגאוה אז מותר לו לאכול לשובע. והוא שאמר הכתוב, יאכלו ענוים וישבעו, שיותר להם לאכול עד שישבעו, כי בודאי לא יבואו להכעס כלל, עד כאן. וזהו גם כן (משלי יג, כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, היינו מי שהוא צדיק בודאי הוא עניו, יכול לאכול לשובע נפשו, ואינו צריך לאזדהורי בנפשיה לאכול ולשתות פחות שליש כנ"ל. לא כן הרשעים שהם מתגאים ונרתחים, לכן (משלי יג, כה) ובטן רשעים תחסר, היינו צריך לחסור ממאכלו כנ"ל. וזה יש לומר שיעור הפסוק גם כאן, והבטיחם השי"ת שיהיו כולם צדיקים ויזכו לבחינת ענוה, וזהו יעודי עולם הבא שמביא לידי רוח הקודש כמאמר ר' פנחס בן יאיר וכו' (עבודה זרה כ, ב). וזהו ואכלתם לחמכם לשובע, שתוכלו לאכול לחמכם בלי גרעון, מחמת שתהיו כולכם במעלות הרמות בצדקות וענוה כנ"ל והבן.

^ב ראה שם: ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם. נראה לבאר על דרך דאמרינן בגמרא יאכל אדם שליש וישתה שליש ושליש בטנו יהיה ריקן ופי' רש"י כדי שאם יכעוס יהיה המאכל עולה בשליש החסר ולא יבקע כריסו משא"כ אם יהיה בטנו מלא ויכעוס יבקע כריסו וזהו דווקא אצל הרשעי' הכועסי' כמ"ש כעס בחיק כסילים ינוח אבל הצדיק שבאמת אינו כועס יכול לאכול לשובע וזהו פירוש הכתוב צדיק אוכל לשובע נפשו ואינו צריך להיות שליש בטנו ריקן שהוא אינו כועס אבל בטן רשעים תחסר שיהיה לו לב רגז ולא יוכל להתפשט המאכל ולכן בטן רשעים תחסר ואיתא בגמרא ונתן לך ה' לב רגז בבבל הוא דכתיב אבל בא"י אינו כועס ולכן אמר כאן ואכלתם לחמכם לשובע פי' תוכל לאכול עד השובע הטעם דוישבתם לבטח בארצכם דייקא כי לא יהיה לכם לב רגז בא"י כי בבבל כתיב.

^ג ראה שם בתוה"ד: יש עוד לפרש ע"ד ששמעתי בשם דודי הגאון מוה' יעקב הלוי ז"ל שפירוש בפסוק ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך, מפני שאחז"ל [גיטין ע.] אכול שליש ושתה שליש והנח שליש שאם

על דברי תורה שאמר האוה"ח בהאי עלמא, בבחינה שמצינו בחז"ל שחזרו במתיבתא דרקייעא על מימרות של תנאים.

וזהו בחינה אחרת מהידוע מצדיקים שאמרו דברי תורה ממה ששמעו בשמים.

ידוע כמה ענינים מהרה"ק משינאווא זי"ע בענין שלא לומר דברי תורה זולת אם שומעים מן השמים ולא שיכינו עצמם, ופעם רמז זאת בכתוב (דברים יג, טו) "ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בקרבך", ודרשת וחקרת, שאפשר לומר דרשה וחקירה וכו', אבל אם "נכון הדבר", שהכין עצמו לומר הדברים ולא היה תורה מן השמים, אזי נעשתה התועבה הזאת בקרבך (עי' דברי יחזקאל החדש, פרשת ראה).

מין אדמו"ר זי"ע אמר בשם צדיקים שאמרו בדרך צחות, עה"פ (תהלים צו, יב) "אז ירננו עצי יער", כי בעת שתבוא הגאולה יתגלה האמת, ויקחו לשריפה כל החיבורים שאינם כדת, ולא יצטרכו לכרות עצים עבור דפים...

אכן הרה"ק משינאווא בעצמו מיעט מאד לומר דברי תורה, ופעם פתח החומש וסגרו מיד באומרו שאין לו שום קושיא על התורה...

ידוע מה שסיפר מין אדמו"ר זי"ע, שהגה"ק בעל

בחלום בשנת תרי"ד בחודש אייר, שלכן נקרא רבי יעקב איש תם רבינו תם, עבור שהוא תיקן תיקון חזרת הנדוניא וביטל זו הקללה של ותם לריק.

*

מין שליט"א: האור החיים הק' בפרשת בחקותי מבאר פסוקי הברכות על שלימות הגוף לאחר מיתה, וזהו הברכה של "ושכבתם ואין מחריד" (ויקרא כו, ו), שיתקיים באדם בחינת ינוחו על משכבותם (ישעיה נז, ב), שכן כאשר הולכים בדרך חוקי התורה מתקיים הכתוב (משלי ו, כב) "בשכבך תשמור עליך" היינו כששוכבים בקבר יש שמירה ע"י התורה שלא תשלוט הרימה.

ומבאר בזה גם ברכת "ונתתי שלום בארץ", שכאשר יהיו מונחים בארץ ינוחו שם בשלום, שתהיה הנסיעה כאדם ששוכב וערבה לו שנתו¹.

אב"ד קהלתנו בארה"ב: היה מעשה בשנים האחרונות שאחד מאנשי החברא קדישא נפלו לו חפצים חשובים לתוך קבר, והתירו לו לחפור באופן מסויים שיוכל להוציאם, ומצא שם נחשים... וזה היה זמן קצר אחרי הקבורה. ואמר על זה הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שזה אירע מפני שהיה מלוה בריבית.

מין שליט"א: לזה צריכים את ברכת 'ושכבתם ואין מחריד'. ידוע המעשה מהאור החיים הק' עם מ"ב פירושו על 'אם בחקותי תלכו', ורואים מזה שבשמים ממעל חזרו

געבראטענס? אז מען זאגט א גוט פשעטל מעג מען הנאה האבן! [ממה יהנה יהודי, מכוס יין? מחתיכת צלי? אם אומרים פלפול טוב מותר להנות!].

¹ ראה מ"ש"כ בניו בהקדמה לספה"ק דברי יחזקאל: "שלא היה דרכו לומר תורה בקביעות מדי שבת בשבתו, כי טרם הוציא דברי תורה מפיו הקדוש שקל במאזני צדק ובהתבודדות מחשבתו הקדושה ובדבקות רב ועצום - ונודע אשר לא הגיד כי אם את אשר נשלח לו מן השמים, בלתי לה' לבדו".

וחתנו הרה"ק מפריסטיק כתב במכתבו בריש הספר: לאשר כי אנכי רואה כי תועלת גדול יהיה לנפשות ישראל בקוראם דברי קדושה היוצאים מפה קדוש אשר היה מרגלא בפומיה שאין לומר תורה כי אם שנשלח לו מן השמים, ובוודאי היה נאה דורש נאה מקיים ובטח דבריו הקדושים ילהבו הלבבות לאבינו שבשמים.

² כידוע העובדא כששבת הרה"ק משינאווא בעיר סטריי, שביקשוהו שיאמר תורה וסירב. כיון שהרבו עליו דברים וביקשוהו במפגיע, ביקש שיביאו לו חומש, דפדף בו אנה ואנה ולבסוף אמר: "תורת ה' תמימה, ולא קשה עליה מאומה, ואין לי מה לומר..."

בספר "אהל קדושים" (עמ' צג) מסופר: כאשר נתקבל כ"ק א"ז בעל דברי יחזקאל זי"ע בשינאווא לרב ואב"ד, באו כל נכבדי העיר לסעודת ליל שבת קודש לשמוע תורתו, ודפדף בחומש כל הסידרה מתחילתה ועד סופה, ואמר שתורתנו הקדושה אמת וצדק ואין מה להקשות עליה. ובסעודת יום שבת קודש באו גם כן בני העיר לשמוע תורה מפיו, וגם כן דפדף בחומש כאמש ולא אמר כלום. ואחר כך בסעודה שלישית התאספו כל בני העיר לשמוע תורתו, ואז לקח ארבעה אגוזים בין חמש אצבעותיו והיכה בשלחן ונשברו כל חמש האגוזים בפעם אחת, ואמר להם, שזאת במקום הדרשה שבאו לשמוע הראה להם כחה של תורתו, שלרב חלש יש גבורה יותר מבעל בית, ויראו ממנו! (ועי' מקור חיים, אות רצא).

ועוד אי"מ מכ"ק אדמו"ר בעל קדושת ציון מבאבוב זצ"ל (קדושת ציון, פרשת ויקהל): שמעתי מכ"ק דודי אדמו"ר הגה"ק משינאווי זי"ע, שידוע אשר דרכו בקודש היה שלא לומר דברי תורה בתמידות על השלחן הטהור, ושמעתי מפיו הקדוש שאמר, שאיננו אומר דברי תורה רק באם כבר נתמלא הפה והדברי תורה נגדשין ועולין ואי אפשר עוד לעכבן, רק באופן זה הוא אומר דברי תורה לרבים.

¹ וזהו לש"ק בתוך הדברים: עוד נראה לפרש הפרשה על זה הדרך, שהכתוב מדבר בהכנות עולם הזה, גם בשכר עולם הבא. והתחיל בברכת הלחם ואמר ונתתי גשמיכם בעתם, שהיא הכנת המזון והפרנסה, והבטח בארץ כאומרו וישבתם לבטח עליה, עד כאן כלל כל הכנת עולם הזה. ואומרו ונתתי שלום וגו', מכאן מתחיל גמול הנסתר, והוא מעת הפרידה מעולם הזה שהוא יום המיתה שהוא המדוה הגדול אשר בלב כל חי הכוס המר ההוא, הגם שיהיה האדם שלם בכל שלימות העולם הזה, בזוכרו יום המיתה וערבה כל שמחה, ומה גם שאין לו גבול רחוק שאין אדם יודע יום קיצו, אשר על כן בא המבטיח טובות לעמו וסמך לבם גם בדבר זה, ואמר כי ביום הנסיעה לא יחרד האיש ולא ירגז כדרך המתים, אלא יעשה ה' דבר שתהיה הנסיעה כאדם ששוכב וערבה לו שנתו.

והוא אומרו ונתתי שלום, על דרך אומרם ז"ל (שבת י, ב) כי שמו של הקדוש ברוך הוא שלום, ובעת פטירת הצדיק יקרב אורו יתברך לפני האדם, והוא סוד מיתת נשיקה, ובוהי יהיה כשוכב, והוא אומרו ושכבתם, כמו שנאמר באבות שכיבה... ואומרו ואין מחריד - הוא מלאך המות המחריד האדם בראייתו לבד... עוד ירצה אומרו ונתתי שלום, שיתקיים הגוף שהוא בחינת הארץ... וזה יושג מאמצעות התורה כמאמר (משלי ו, כב) בשכבך תשמור עליך, ואומרו ושכבתם ואין מחריד, על דרך אומרם (ישעיה נז, ב) ינוחו על משכבותם, שלא תשלוט רימה בגופם להחרידם בקבר, ותמצא שהצדיקים אין רימה בגופם, וצא ולמד ממעשה רבי אלעזר בן רבי שמעון בן יוחאי (ב"מ פד, ב), וכאלה רבות, ודבר זה הוא יעוד גדול שינוח הגוף בקבר, שאמרו ז"ל (שבת יג, ב) קשה רימה בבשר המת כמחט בבשר החי, ויש לך לדעת כי כל נברא ירגיש כפי שיעור תכונתו אשר כוננו יוצרו.

¹ אמנם יצוין מהמובא בספר "החכמה מאין" (עמ' ס) כי הרה"ק רבי משה מראזוודוב זצ"ל שאל פעם את מין הדברי חיים זי"ע על מה שהעולם אומרים, עה"פ (דברים יג, טו) ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל, "ודרשת" וועסט דארשען אין די תורה, "וחקרת" וועסט זאגן חקירות אין די תורה, "ושאלת היטב" און די וועסט פרעגן און דער תורה, "והנה אמת" עס זאל זיין אפילו אמת, "נכון הדבר" דו ביזט צופרידן, אזי "נעשתה התועבה בישראל". ושאל אם הפירוש הזה נכון. ענהו מין הדברי חיים: "ח"ו, פון וואס זאל א איד הנאה האבן, פון א גלעזל וויין? פון א שטיקל

אומרים בעירכם, אתם לומדים גמרא ותוספות ופוסקים דבר ה' זו הלכה, הרי זה בוודאי תורה מן השמים, וכוונתי היתה לחדש דרכים בעבודת ה', שזאת יכול לעשות רק מי ששומע תורה מן השמים. וממעשה זה רואים את רב גדלו ואת מדת היראת שמים והתמימות של הערוגת הבושם, דכיון שידע בנפשו שאינו שומע תורה מן השמים רצה לעזוב את הרבנות... ומה גם שכאשר שמע תורה מהרה"ק משינאווא הבין מיד שהדברים מכוונים אליו, ולא כמו היום שכל אחד סובר שרבו מדבר לאחרים ולא אליו... נדפס קצת מזה בדברי יחזקאל^ט.

אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב: היה מעשה באחד מחתניו של הרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב ז"ע, שחלם שנסתלק מן העולם וראה שם המון רב רץ, ושאלם להיכן הם רצים, ואמרו לו שיבא עמם, ורץ יחד עמם והגיע להיכל אחד שהיה מלא וגדוש, ולפתע ראה את דמות חותנו הק' שנכנס ומתיישב בראש השולחן, ואמר דברי תורה על פרשת השבוע, שהיה פרשת חוקת. לאחר מכן ויקץ והנה חלום, ותפעם רוחו, וסיפר זאת לכמה מידידיו, והחליטו להמתין לשבת קודש. ואכן בשלחנו בליל שבת קודש אמר הרבי ר' הירש ז"ע

הערוגות הבושם זצ"ל היה פעם בשינאווא בשבת פרשת מטות, ובעת סעודה שלישית אמר הרה"ק משינאווא בתוך דבריו, שלומר דברי תורה לפני בני ישראל יכול רק מי שזוכה לשמוע מן השמים. בזה ביאר מאמה"כ (במדבר ל, ב) 'וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר', דהיינו מי הוא זה אשר ניתן לו רשות 'לאמר', זה האיש אשר ביכולתו להעיד 'זה הדבר אשר ציוה ה'', היינו ששומע זאת מן השמים. וכשמע הערוגת הבושם את הדברים, גמר בדעתו שאין לו לחזור לעירו, לפי שטען ואמר הרי איני שומע תורה מן השמים וא"כ איני ראוי ללמד את עם בני ישראל, ומוטב שאפרוש ממשרת הרבנות, והחליט בנפשו שישלח אגרת לב"ב שנשאר הוא על מקומו שם ואינו חוזר לעירו, שהרי אין הוא במדרגה זו שישמע תורה מן השמים.

לאחר השבת שאל הרה"ק משינאווא את משמשו למה אין הרב מחוסט נכנס אליו להיפרד, וסיפר לו שהחליט להישאר שם בשינאווא ולא לחזור לעירו כי אינו שומע תורה מן השמים. כאשר שמע זאת הרה"ק משינאווא שלח לקרוא להערוגת הבושם ואמר לו: הרב מחוסט, לא לכם היתה כוונתי, כי מה אתם

כדכתיב (במדבר כ"א) וישלח ישראל מלאכים. וכמוהו הרבה ומבואר ברש"י ז"ל (פר' וישלח), דהמלאכים אין להם שם קבוע משתנית שמותם הכל לפי מצות עבודת השליחות שהם משתלחים, וכן האומר תורה לבני" כדרך הצדיקים תלמידי הבעש"ט ז"ל צריך ג"כ שיהיה אך שליח הבוית"ש היינו שלא יכין לעצמו ד"ת מקודם מה שיאמר רק מה שנשלח לו מן השמים. ושיכוון באמירתו לכבוד השי"ת לבד ללמד לבני" דעה בינה והשכל בעבודתו ית"ש ולא לכבוד עצמו ידרוש. וז"ש אם הרב דומה למלאך ה' צבאות, אם הרב דומה לשליח הבוית"ש שעושה שליחותו שנשלח ואינו יודע לאיזה שליחות ישתלח כמו כן הוא לא הכין לו מקודם ד"ת ואינו חושב א"ע רק ידרוש לכבוד השי"ת לבד, אזי תורה יבקשו מפייהו, ואם לאו שאינו במדרגה הזאת אל יבקשו מפייהו. וזהו פ' הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות, שדיבר משה עם ראשי ומנהיגי בני ישראל, לבני ישראל למר, שיאמרו לבני ישראל תורה, זה הדבר אשר צוה ה' היינו זה הדבר בעצמו אשר צוה ה' מה שהשפיע להם ה' לפיהם שתהא השכינה מדברת מתוך גרונם. ע"כ.

וראה בערוגת הבושם (פרשת תצוה, בדברי הספד על הרה"ק משינאווא ז"ע): ונהירנא פ"א כשהייתי זוכה להיות ממסתופפים בצל קדשו, אמר בסעודת ליל שבת קודש שהיה אפשר לו לומר חידושי תורה דברים נפלאים, אבל מה אעשה שאיני בגדר הדבר שאפשר לי לומר. והעזתי פני ברבי לומר לו, רבי לא שבק מר חיי לכל בריה. והוא השיב לי אחר שבת קודש בענות קדשו, דאנשים הבאים בצלי אין צורך לומר להם מוסר על שמירת עבירות וכיו"ב, ואינם באים אלא ללמוד דרכי השם, וכיון שאני בעצמי איני בגדר הדברים שאני רוצה לומר, א"כ לא יתכן לומר להם.

וכע"ז מובא בשיח זקנים (ח"ג): הגה"צ מטענקא זצ"ל סיפר, שמעתי ממור"ר הרה"ק בעל עצי חיים מסיגעט זצ"ל, שפ"א היה בשינאווא, ובזמן רעוא דרעוין התחיל רבינו הקדוש לומר: "מ'מוז זאגען, מ'דארף זאגען, ס'איז רעוא דרעוין, ווער קען דען זאגען, ווער איז דען ראוי צו זאגען" [מוכרחים לומר, צריכים לומר, כי עת רעוא דרעוין עתה, אבל מי יכול לומר, מי ראוי לומר]. העצי חיים ישב ליד הערוגת הבושם ודחף אותו בקלות לרמז לו בזה, שאם רביה"ק אמר כך מה נענה אנו בתריה. היה חושך בבית המדרש ורבינו לא ראה כלום, אמנם תיכף התחיל לומר: "רבנים, איך מיין נישט ענק, איר זאלט יא זאגען [רבנים, אין כוונתי אליכם, אתם כן תאמרו], ממה אתם מדברים מחילול שבת ומהנחת תפילין, עטף זענטס דאך דערביי, אמנם לומר תורה בזמן רעוא דרעוין איז מען נישט דערביי.

וראה בספר גן הדסים (ערך הרה"ק משינאווא, אות ב): "פעם הפצירו החסידים בהרה"ק ר' יחזקאל זצוק"ל שיאמר תורה, ונתרצה להם, ואמר להם שיתנו לו חומר, ולקח החומש וחזר על כל דפי הספר מרישא לסיפא, וסגרו ונשקו ואמר, א הייליקע תורה, א זיסע תורה, עס ארט מיר גארנישט אויף איר."

וראה בספר דעת זקנים (לר"א איטינגא, פאר מקדושים, אות ה): "הגה"ק משינאווא הנ"ל ה' ממעט בהגדת חדושי תורה, ורק לפעמים רחוקים אמר תורה ברבים. ופ"א שאלו אותו המקורבים על זה, והשיב, הנה הנביא המתנבא מה שלא שמע מיתתו בידי אדם והכובש נבואתו מיתתו בידי שמים (סנהדרין פט, א), ואני אין אתי יודע אם תורת אמת בפי רוח ד' דבר בי, ואם אכבוש את תורתי אהי' חייב עונש בידי שמים, או אם ח"ו להיפך, ואם אומר אהיה בכלל נביא שקר שעונשו בידי אדם. לכן אני בוחר יותר שלא לומר ולהענש בידי שמים, מלומר תורה ולהענש בידי אדם, ועל זאת דוד ואמר (שמואל ב כד, יד) נפלה נא ביד ה' וביד אדם אל אפולה."

וכן הוה עובדא כאשר שבת פעם הרה"ק משינאווא בש"ק בלימנוב, ובסעודת שחרית פתח את החומש וקרא לפני המסובין בקול רם את הפסוק בפרשת שופטים, תמים תהיה עם ה' אלקיך, ופרש"י התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבא אליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו, והסביר לפניהם ופירש להם כל מלה ומלה, ונתלהבו המסובין, וזאת היתה התורה שאמר.

^ט ראה בדברי יחזקאל (פרשת מטות): וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' וגו' (ל, ב). לכאורה תיבת לאמר מיותר כאן. דתיבת לאמר בכל מקום היא נתינת רשות למשרע"ה שמתור גללות הדבור לישראל ולאמר להם. כמאז"ל (יומא ד, ב) מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בכל יאמר עד שיאמר לו לך אמור שנאמר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. ומפרש מהרש"א (שם). דמדאיצטריך לאמר. דהיינו שיאמר לאחרים שמעינו מינה דאם לא אומר לו כן שהוא בכל יאמר. אבל כאן אפי' בלא לאמר שפיר ידעינו דהיה מותר למשר"י לגלות הדבור ולאמר להם לישראל, דנאמר כאן זה הדבר ונאמר להלן זה הדבר מאי להלן נאמר לכל ישראל אף כאן נאמרה לכל ישראל, כמבואר ברש"י.

וי"ל עפ"י שפירשתי מאז"ל (חגיגה טו, ב) ושפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפייה כי מלאך ה' צבאות הוא. אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפייה ואם לאו אל יבקשו מפייהו, והקושיא מפורסם כי מי ראה מלאך לידע לדמות הרב למלאך. ונ"ל כוונתן כך דפי' מלאך הוא שליח שהוא שליחו של הבוית"ש

שהיה כהן. וכששאלו אותו על כך אמר שאביו קורא לו לדבר עמו ואינו יכול לסרב.

וידוע מכתבו של הרה"ק משינאווא זי"ע בענין זה, שאין לכהנים לילך על קברי צדיקים, וכוונתו היתה על הרה"ק רבי יוסף, אלא שלא הזכיר שמו מחמת כבודו.

כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב זצ"ל היה לו גבאי שהיה כהן, ונכנס לקבר רחל, ושאל מדוע נכנס, ואמר, צו א מאמע קען מען אריין גיין.

מרון שליט"א: הרבה היו מקילים לכהנים להיכנס לקבר רשב"י, וכן לקבר רחל, והיו סומכים על כמה היתרים כגון שיש שם פותח טפח.

הגרב"צ רייך: היו צדיקים שלא היו אוסרים אך מי ששאל לא התירו לו, ואצל מרון זי"ע זכורני שהורה לר' איצ'ה וואלף ז"ל שלא ילך לשם, ומאידך גיסא זכורני שהיו הכהנים עולים לדוכן בתוך המערה, ולפעמים מחוץ למערה, כשמרון זי"ע התפלל שם, אך א"א להביא ראיה מכך כי מרון זי"ע לא התיר בפירוש.

יש שהביאו ראיה ממה שלקח משה את עצמות יוסף, שקברי צדיקים אינם מטמאים.

הגרמ"מ: צדיקים פירשו בזה מה שאמרו 'למה נגרע', דהיינו כיון דלא נטמאו אחר דקברי צדיקים אינם מטמאים.

מרון שליט"א: יש שאמרו להיפוך, דמצינו שאלו שנטמאו לנפש אדם והקריבו בפסח שני, היו נושאי ארונו של יוסף (סוטה כה, א).

הגרמ"מ: המנחת אלעזר ממנוקאטש זצ"ל נתאחר פעם בתפילת מנחה בפסח שני, ולאחר התפילה אמר כשדמעות בעיניו כי המתין בכליון עינים עד צאת היום שמא כבר יבא משיח ויוכלו להקריב קרבן פסח.

מרון שליט"א: בישמח משה (פר' שמיני) כתב הטעם דלא קי"ל שקברי צדיקים אינם מטמאים, כדי שלא

את התורה הזו. אחר כך כששמע הרבי ר' הירש את דבר החלום ועל שכל הציבור נרעש מזה, נענה ואמר בפשטות, מה איפה הרעש, בוודאי שכל דברי תורה שאני אומר, אני אומרה קודם בבית דין של מעלה לקבל את הסכמתם...

מרון שליט"א: שמעתי מהרה"ח ר' יהושע וייצנבלום ז"ל, ששמע מצדיקים, מעשה מתלמיד אחד של הרה"ק הרבי ר' מנדל"י מרימנוב זי"ע שהלך בדרך וראה בית ונכנס לשם, והיה זה מקום של החיצונים, והראש שלהם אמר דבר תורה, ושאלו אותו באם כבר שמע כזה חידוש בתורה, וענה שלא, ומזה שעשה איזה התפעלות מחידוש זה, נתן כח לחיצונים, וכשרצה לחזור לרימנוב לא רצה הרה"ק לקבלו, ושלח לאמר לו שהתיקון שלו הוא באם ילך שוב לשם ויבטל דבריהם, אך ידע כי בנפשו הדבר, ואכן הלך למקום ההוא, ואמרו לו שוב חידושי תורה, והוא אמר שאין זה אמת והכל הוא שקר ואינו כלום, והתחילו הם להפחידו שיקרעו כדג, אך הוא עמד בשלו וצעק לפנייהם שכל זה אינו כלום, ושאלו אותו לאיזה צדיק הוא נוסע, ואמר שנוסע אל הרבי מרימנוב, וציוה הראש שיביאו לו ספר ובו רשום דברי תורה מכל אלו שאינם כדת, שאמרו עם פניות וכדו', ובאם ימצא שם איזה דבר תורה מרבו לא יצא מכאן חי, והביאו ספר עבה מאד וחפשו ולא מצאו שום דבר תורה מהרה"ק מרימנוב זי"ע, ואז הניחוהו לנפשו, ואמר אותו חסיד שראה שם דברי תורה ממפורסמים גדולים.

וכשבקשו פעם מהרה"ק משינאווא שיאמר ד"ת, סיפר להם העובדא הנ"ל והפטיר: נו, וכי רוצים אתם שאומר דברי תורה?...

הגרב"צ רייך: הרה"ק רבי יוסף זי"ע, בנו של הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע, היה עולה לציונו של אביו אף

תורה התחיל בניגון ולקח אזוב, והקשה למה קדמא ואזלא וכו', והתחילו החסידים דוחפים זה את זה, ולאחר שסיים אמרותיו הקדושים, שאל ר' הירש מחתנו, מה קרה הלילה שאני רואה מהומה אצל יושבי שולחני. ולאחר קצת גמגום אמר לו חתנו, כי התורה של הרבי של לילה זה שמעתי כבר בליל רביעי בעולם העליון. וענה לו ר' הירש זצ"ל, מה אתה מתפלל, אני מעולם איני אומר תורה עד שיסכימו עלי בשמים.

וכע"ז מובא בספר דברים ערבים (פרק ח, אות ד): החסיד ר' לייב וויסליקער, פעם אחת ביום ה' בערב חלם לו חלום כי היה בהעולם העליון, ורצה לשמוע תורת רבו רבי ר' הירש זלה"ה, ולא רצו להניחו בחדר העליון. ואמר להם כי הרבה מעות נתן בזה העולם להרבי ר' הערש זלה"ה, ועכ"ז לא השגיחו בו. אמר להם, כי הוא היה השושבין שלו אצל זוגתו השנייה [אשר הה"צ מהר"י מרימנאב נולד מאתה], ואז הניחו אותו לילך בחדר העליון שלו, ושמע תורת רבו על ולקח אזוב כתיב קדמא ואזלא וכו'.

^א ראה בספר מקור חיים (זכרון יחזקאל, אות רפט): ידוע שהגה"ק משינאווא לא נהג לאמור חדושי תורה בשלחן, ופעם אחת בש"ק אמר מעשה נפלאה על מה שלא רצה לומר, והוא כי אברך חשוב אחד נתפס אצל המזיקים רח"ל ולא היה באפשרי להצילו מידם, עד שהלכו לצדיק גדול להציל את העשוק, והצדיק עשה מה שעשה, ואמרו, אם חידושי תורה מרבכם בנמצא אצלינו אזי לא נביט על דבריו ומעשיו, אבל אם חידושי תורה שלו אינו אצלינו אזי נניח אותו לחירות. ולקחו פנקס גדול וחפשו ולא מצאו חידושי תורה של אותו צדיק, והוכרחו לעזבו. וסיים הרה"ק, נו רבותי דארף מען תורה זאגען.

ראה בספר שמן הטוב (הקדמה, ו): שמעתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל שהיה פעם בשולחנו הקדוש של האדמו"ר ריי"ד מבעלזא זצלה"ה, וסיפר הק' מבעלזא על הקדוש ר' הירש משרת מרימנוב זצלה"ה, שפעם אחת בליל ד' בשבוע חלם לו לחתנו של הרבי ר' הירש שהוא בעולם האמת וראה ציבור גדול לאלפים הולכים במרוצה, ושאל אותם להיכן הם ממהרים, ואמרו לו אל תשאל בוא אתנו. ונכנס אתם לאולם גדול מאוד, וראה שולחן ערוך ואלפים עומדים צפופים ומחכים. ופתאום נכנס חותנו הרבי ר' הירש, והתחיל שולחנו באמירת שלום עליכם, ונהג בשולחן הטהור כרגיל בכל ליל שבת. ובהגיע לאמירת התורה נעשה כל האולם שקט, ופתח ר' הירש את פיו ואמר הפסוק 'ולקח אזוב' בניגון, והקשה למה הטעמים הם קדמא ואזלא, ותירץ דהנה רש"י ז"ל פירש בשם ר' משה הדרשן טעם על לקחת אזוב, כי ארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחטא ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת, ויתכפר לו. ולתאורה קשה, דאם נתגאה כל כך, איך אומרים לו שישפיל עצמו כאזוב, וכי בניקל להשפיל עצמו. אך חז"ל נתנו עצה לזה (אבות ג, א) דע מאין באת ולאן אתה הולך, ולזה נרשם הטעם על ולקח אזוב 'קדמא ואזלא', דאזוב בא לרמז על ענוה כנ"ל ורמז על זה קדמא ואזלא, דהיינו שיחשוב בדעתו, קדמא מאין באת, ואזלא ולאן אתה הולך.

ויקץ חתנו והנה חלום, ומאוד נתרגש מזה, וסיפר חלומו ביום ד' ליושבי בית האדמו"ר, והחליטו שלא לומר דבר עד שיראו מה יתרחש ביום שבת. והנה בליל שבת נכנס ר' הירש לשולחנו כרגיל, ובפתחו בדברי

חשש שתלמידיו יחשבו שאם אומר פנו כלים מפני הטומאה, שמא אינו צדיק ויזלזלו בו, שהרי צדיקים אינם מטמאים, לכן המשיך ואמר והכינו כסא לחזקיה המלך, שאם חזקיה מגיע אליו סימן שהוא צדיק...
מון שליט"א: וזהו ריב"ז שהיה קטן מכל תלמידי הלל (סוכה כח, א)...

הגרב"צ רייך: יש דבר פלא מהגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (חכמת התורה, פרשת וישלח) שגם את רחל אמנו העבירו מקברה שבבית לחם וכיום היא קבורה במערת המכפלה. בזה הוא מפרש הכתוב (בראשית לה, כ) היא מצבת קבורת רחל עד היום, דלכאו' מה ענין הקבורה לכאן והיה די באומרו היא מצבת רחל. אלא דהסיבה שלא נקברה רחל עם יעקב הוא מטעם שאמרו חז"ל (ב"ר עב, ג) כיון שביזתה שכיבתו של צדיק שאמרה (בראשית ל, טו) לכן ישכב עמך הלילה וכו'. ולפי זה, כיון שביזתה אותו רק לילה אחת לכך נענשה מדה כנגד מדה שלילה אחת לא תהיה נקברת במערת המכפלה, אבל אח"כ נקברה במערת המכפלה. וכמו שהקב"ה לבדו קבר את משה רבינו, כן לגבי רחל דתחילת הקבורה נקברה ע"י יעקב שם בבית לחם אבל אח"כ נטלוהו מלאכי השרת וקברוהו במערת המכפלה. או שאחר מיתת יעקב, אז לילה אחת אחר שנקבר יעקב הובאה גם רחל ונקברה שם. ולפי"ז המצבה שם אינו על רחל ממש, רק על הקבר, שהקבר הוא של רחל אך אין רחל עצמה שם. וזהו ויצב יעקב מצבת אבן על קבורתה היא מצבת קבורת רחל, שאינו מצבת רחל רק על מקום קבורתה, עד היום הזה, דהקבר ישנו שם עד היום הזה אבל אין רחל שם עד היום הזה.

לחלק בין צדיק לצדיק, שכן בני אדם אינם יכולים לידע באמת מי הוא צדיק אמיתי שאפשר להיטמא לו ומי אינו במדרגה כזו, ורק כלפי הקב"ה גלוי למי יכולים להטמא.

וכתב דבר נפלא בענין זה על מ"ש חז"ל (ברכות כח, ב) שאמר רבי יוחנן בן זכאי בשעת פטירתו, פנו כלים מפני הטומאה והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא. ולכאורה הדבר תמוה עד מאוד, דגם לאיש ההמוני יפלא מאוד אם יחשוב בשעת מיתה בהבלי עולם ובדברים נקלים, ומכ"ש לאיש קדוש כרבי יוחנן בן זכאי שאז העת לקשר עצמו לעילא ולעילא בגבהי מרומים, ומה לו לחשוב בשעה זו על כלי חרס ששוים עולה לכמה פרוטות שצריך לפנותם, כיון שאין תיקון לטומאתם ככלים אחרים שאפשר לטבלם במקוה טהרה.

אלא התנא האלוקי רבי יוחנן בן זכאי לא מש מתוך אהלה של תורה, וכל חייו איותה נפשו ללמד תורה לישראל, וגם לעת עתה בשעת ההסתלקות אחז דרכו ללמד לתלמידיו דינא דאורייתא, כי חשש שמא יעלה על דעתם שצדיק גדול הוא שהתנהג בגינוני קדושה וטהרה, וידמו לפסוק בדינו שצדיקים אינם מטמאין, ולא חפץ שיפסקו כן בדינו, כי אין להאדם הרואה לעינים להכריע בדבר, לכן אחר שאמר והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא לקבל פניו, היינו שיראו גודל מדריגת קדושתו שזקינו חזקיה המלך בא מעולם העליון לקבל פניו, ומזה מתברר ביותר גודל ועוצם קדושתו, מ"מ לא ילמדו מזה לעשות למעשה ולומר שהוא אינו מטמא במותו, אלא פנו כלים מפני הטומאה.
הגרב"צ רייך: במהרש"א (ברכות שם) כתב כע"ז, שריב"ז

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד העסקן הדגול והנעלה, איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, אהוב וחביב ונחמד ונעים, אציל הרוח וטוב הלב, משכיל אל דל, מסור בלב ונפש למוסדותינו הק'

הרה"ח ר' מרדכי זאב רוזנברג הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ שמחת הולדת הבן נ"י

והברכה אחת היא, קדם הסב הדגול

הרה"ח ר' יששכר דוב רוזנברג הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמאי, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים.

בחצרות קדשינו

בית מדרשנו היכל צבי - עיה"ק ירושלים

'מטבח החסד'

דפסחא' ושאר מועדים ויומי דפגרא, חולקו כמסורת השנים מענקים מיוחדים לכל חברי ביהמ"ד, בסכומים של אלפי שקלים לכל בית אב, אותם יכלו לממש ברשתות השיווק הגדולות. כך גם חולקו תלושים מיוחדים של מאות שקלים לרכישת בשר ודגים.

לקראת חג הפסח נאספו חברי השטיבל לצד ציבור גדול מתושבי האזור לדרשת 'שבת הגדול' מפי פמ"מ רב ביהמ"ד הגר"ח שמרלר שליט"א אשר האריך שעה ארוכה בפלפול ומסירת פסקי הלכות בהלכות החג, בהלכה ובאגדה.

כהכנה דרבה לקראת יו"ט שביעי של פסח נמסרה שיחת הכנה מיוחדת על ידי פמ"מ כ"ק האדמו"ר מסקולען ירושלים שליט"א, אשר הרחיב בנועם שיחו בעבודת היום שהיא 'מסירות נפש', והאופן ששייך לקיים הדבר בזמננו.

לרגל יומא דהילולא רבא של רביה"ק ראש שושילתא דדהבא, מרן הדברי חיים זי"ע, ביום ראשון כ"ה ניסן, נערך בשטיבל 'יום שכולו תורה', במסגרתו נאספו ובאו חברי השטיבל לסדרי לימוד מיוחדים במשך כל היום מאשמורת הבוקר ועד לנסיעה לשוה"ט בצל ממשיך דרכו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כאשר בין כל הלומדים הוגרל סך אלף ₪, וכמו כן סובסד לכלל הלומדים הנסיעה לשולחן הטהור. לאורך כל היום הוגשו ללומדים מיני מזונות ושתייה חמה

חודש ניסן בבית מדרשנו נשלם עם הבשורה המיוחדת על חינוך 'מטבח החסד' בשטיבל, שהוקם לע"נ שר החסד הרה"ח ר' משה רייך ע"ה, ע"י יבלחט"א בנו הרב אברהם שליט"א ובני המשפחה, לקראת יום היא"צ שחל בטו"ב אייר ל"ב לעומר העעל"ט. בשבת שקודם היארצייט נערך קידושא רבא לרגל הקמת 'מטבח החסד' בשילוב מעמד כבוד התורה עם הכתרת כמה מבחורי השטיבל בתעודות 'חבר', אחר שעמדו בכור המבחן על שש מאות דפי גפ"ת. במהלך ה'קידושא רבא' נשא דברים הגר"ח שמרלר שליט"א שקישר בין שני המעמדים שנתקשרו בקשר אחד של 'תורת חיים ואהבת חסד', כך גם הקדיש דברים מיוחדים בשבחו של הנפטר ע"ה, ויבלחט"א בני משפחתו שנשאו ידיהם קודש למען מפעל החסד העצום, והגדילו לעשות ולהוזיל זהב מכיסם למען החזקת מטבח החסד במהלך כל שנת הקמתו הראשונה. ישאו ברכה מאת ה'!

פעילות חודש ניסן

כך גם חודש ניסן, מבואו ועד צאתו, היה מלא וגדוש במעמדי קודש ופעילות מגוונת למען כל חברי השטיבל. ראשית כל, בהשתדלות רב ביהמ"ד הגר"ח שמרלר שליט"א שעומד במסירות ויגיעה רבה בראש מפעל 'קמחא

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

עיני עיני ירדה מים

קהל עדתינו מבכים מרה את פטירתו של האי גברא רבא מפורסם לשם ולתהלה, אהוב לשמים ולבריות, זכה לשרת בקודש אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע,

מסור בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנו, ה"ה

הרה"ח ר' מנחם מענדל קרעש ז"ל

מיקירי אנ"ש בבארא פארק, השיב את נשמתו ליוצרה לאחר שנות יסורים באהבה

כסא דנחמתא

מקירוב לבבנו משגרים אנו את תנחומנו הכנים ליושבים בעמק הבכא,

אחיו הרה"ג המופלג רבי דוד שליט"א

מראשי ישיבת נובמינסק

ובניו החשובים הנודעים בשערים לשם ולתהלה, במחנה החסידים שמם מפארים ונערץ הילולם, ה"ה

הרה"ח ר' חיים שמואל הי"ו
מנהל מוסדותינו הק' בבארא פארק

הרה"ח ר' יחזקאל הי"ו
אב"י בבארא פארק

הרה"ח ר' דוד יהונתן הי"ו
מראשי קהלתנו הק' בליקווד

והר"ר דוב הי"ו

אב"י במאנסי

הר"ר קלמן יהודה הי"ו

אב"י בבארא פארק

ולכל המשפחה הנכבדה

אדון הנחמות יפרוס עליכם אוצר תנחומיו, להפוך אבלכם לששון, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה, בנחמת ציון וירושלים תנחמו, ומחה ה"א דמעה מעל כל פנים ובלע המות לנצח בעגלא ובזמן קריב

פיות הכל קושרים שבחי תהילה לגבאים המסורים
העומד בראשם רב ביהמ"ד הגר"ח שמרלר שליט"א, אשר
עומדים הכן כל השנה ובפרט עתה לעת חג הפסח, להיות
לעזר ולאחיסמך לחברי השטיבל, ברוחניות ובגשמיות.

וקרה, וכן 'פת שחרית' בהרחבה. ובשעות הצהריים, נערכה
סעודת ההילולא כיד המלך, בה התוועדו חסידים ואנשי
מעשה והעלו עובדות ואמרות טהורות ממשנתו הטהורה
של בעל ההילולא.

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הר"ר חנניה יו"ט ליפא דויטש הי"ו
אב"י באשדוד**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבנים התאומים נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ**

ובברכת מזל טוב
לאביו הרב פרדכי שליט"א
ולחותנו הרה"ח ר' אריה ויטריך הי"ו

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ח ר' פרדכי זאב רוזנברג הי"ו
אב"י באלעד**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ**

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' בערל שליט"א
אב"י פעיה"ק

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל הי"ו
פנהל ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת אירוסי הבת הכלה תחי'
עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש
כמר שמעון נ"י**

בן המחנך הרב בנימין שר הי"ו
אב"י פעיה"ק
במזל טוב ובשעטומ"צ

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הר"ר ראובן יוסף רייך הי"ו
אב"י בקרית צאנז טבריה**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי'
במזל טוב ובשעטומ"צ**

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ג ר' אריה לייבוש רייך שליט"א
פנהל מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים
ולחותנו הרב אריה יהודה בלומנטל שליט"א
ולזקינו הרב דוד הרשקוביץ שליט"א

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הר"ר חיים שלמה הורוביץ הי"ו
אב"י בביתר**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ**

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ג ר' צבי אלימלך שליט"א
דומ"צ בית פדרשנו בכפר גנים פ"ת
לחותנו הרב משה נתן דופלט - ירושלים
ולזקינו הרב אייזיק מאיר שליט"א - משב"ק

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

בס"ד, ערש"ק כ' כה"ב תשפ"ג

עבידנא וזמא טבא לרבנן

הזמנה להתכנסות עמלי התורה בכוללי הש"ס

ברוב הוקרה והערצה באנו בזה להזמין אישית את כל עמלי התורה שליט"א הלומדים והנבחרים בכוללי הש"ס

למעמד מפואר

סעודת מצוה לכבודה של תורה

שיערך בעו"ה ביום ראשון לסדר 'נשא את ראש' ר"ח סיון הבעל"ט בהיכל הגדול בקריית צאנז נתניה

בראשות כ"ק מרן
אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ובהשתתפות גדולי ישראל
ראשי ישיבות ודיינים שליט"א
בוגרי המוסד הנאדר בקודש 'כוללי הש"ס'

במעמד יעלה על נס הוקרה והערצה מרובה להאברכים המופלגים בתוריש'ש שזכו בס"ד לברך על המוגמר בסיום כל הש"ס גכ"ח בהצלחה מרובה, ולעמלי התורה במסגרת שלימות בהוראה שזכו לסיים בהצלחה מרובה כל הלכות שבת טור ושו"ע שר"ע הרב ומשנ"ב.

חז"ל יהיה המעמד
לכבודה של תורה

מבחי החודש במסגרות כוללי הש"ס

כל המבחינים
במסגרות 70
דף, שלימות
בהוראה,
ידיעת
הש"ס-50
דף יערנו
אי"ה בשעה
2:45
בצהריים
בקריית צאנז
בהיכל
הגדול

תחבורה מאורגנת

חצא אי"ה
ממספר
מוקדים
בארץ, כפי
שיפורטם בקו
כוללי הש"ס

לפרטים
נוספים
ולברורים,
הזועדה
המאורגנת:
054-8467881

במהלך המעמד ישאו דברים

ברוכי הצלחה
לעליה בלימוד
וידיעת התורה

הגאון רבי
ישראל
בזנס שריבר
שליט"א
ראש ישיבת נויכי
הרעה ונא"ד אשוד

הגאון רבי
חיים
שמרלר
שליט"א
רב בית המדרש
היכל צבי צאנז ירושלים

הגאון רבי
יחזקאל
דרבמדיקר
שליט"א
רב קהילת חסידי
כאנן במודיעין עילית

סדר היום

תפלת
מנחה
בשעה 7:00

נטילת ידיים
בשעה 7:20

ברכת המזון
בשעה 10:00

בס"ה, אייר תשפ"ג

שיר ושבחה

ברכות נאמנות ורב תודות, משגרים אנו בזה ברוב גיל ושבח אל ידינו היקרים מאוד נעלים, נאמנים ומסורים לכל קדשי בית צאנז בכל לב ובכל נפש, הידועים במעשי צדקה וחסד

קהל אנשי שלומינו בארה"ב

בארא פארק, פלעטבוש, מאנסי, יוניאן סיטי, וויליאמסבורג, לייקווד

כל אחד בשמו הטוב יבורך, העומדים בכל עת ובכל שעה בעין טובה ורוח מדינה לימין מפעלות צדיק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכלל ובפרט לימין רשת כוללי האברכים 'מצבת התורה החסידי צאנז'

על עמידתם לימינו במסירות ונאמנות להצלחת המסע המיוחד בארה"ב לטובת **מצבת התורה - רשת כוללי האברכים דחסידי צאנז** ירושלים • בית שמש • טבריה • אשדוד • אלעד • מאנסי

ברכות מיוחדות יחולו על ראש ידידינו החשובים והנעלים, כבירי המעש והפעלים אנשי שם, רודפי צדקה וחסד, ראשונים לכל דבר שבקדושה

הרה"ח ר' שלמה נוימאן הי"ו

ומנב"ת זוגתו החשובה והנכבדה תחי'

הרה"ח יעקב אליהו גענוד הי"ו

ומנב"ת זוגתו החשובה והנכבדה תחי'

מרת פישער תחי'

אשת ידינו הבלתי נשכח הרה"ח ר' דוד ז"ל

הרה"ח ר' יעקב קנאפלער הי"ו

בעל האכסניה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ביוניאן סיטי - ומנב"ת זוגתו החשובה והנכבדה תחי' שנרתמו ביתר שאת ויתר עוז, במסירות אין קץ והעמידו לנו את אכסניה למשך התקופה, בלונ"ח

הברכה אחת היא לידידי היקרים המסורים בכל לב ונפש לכל צרכי כולל מצבת התורה במאנסי במשך כל השנה ובפרט עתה התמסרו ללא לאות למען הצלחת המגבית בארה"ב ה"ה

הרה"ג ר' יוסף שטיינמעץ שליט"א והרב מאיר וייצנער שליט"א

שוכן שמים יהא בעזרתם, בזכות עמלם הרב לרווחת מאות אברכי הכוללים ובני משפחותיהם, יזכו הם וביתם לראות רוב סייעתא דשמיא בברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם, ואך טוב וחסד ירדפוהם כל ימי חייהם באושר ועושר נחת דקדושה מכל יוצ"ח לאורך ימים ושנות חיים, אמי"ה.

אהרן הופמן ב/מצבת התורה רבנו ותלמידיהו

יעקב חיים בורד - מזכ"ל

RABBI CHAIM SHMERLER

Rav of "Haichl Tzvi" Sanz

43 david street - jerushalaim

TEL. +972.25821.407

חיים שמרלר

רב בית המדרש "היכל צבי" צאנז
ומח"ס "דרכי הלכה" ו"אוצרות אורייתא"
רחוב דוד 43 עיה"ק ירושלים תובב"א
02-5821407

בס"ד

ג"ל עיני ואביטה נפלאות
ל"ג בעומר תשפ"ג לפ"ק

את אחי אנוכי מבקש

הנה ידוע לכלל אנ"ש אשר בחסד ה' עלינו, בית מדרשינו הק' שוקק חיים יומם ולילה, זקנים עם נערים יחדיו ירננו בתורת ה', והמוזג לא יחסר במשך כל שעות היום והלילה, להשקות צמאים במשקה חם להרוות הצמאון ולהרבות חסד איש עם רעהו, וכן עוד מפעלות החסד, ונמצא שם שמים מתקדש.

אמנם כעת אשר זכינו והוקם "מטבח החסד" אשר נתייסד על ידי משפחת איש החסד הבלתי נשכח הרה"ח ר' משה רייך ז"ל. וכשמו כן הוא להרבות חסד כמשפחה אחת, לעיתות שמחה, וכן לעוד מצבים אשר נצרכים לעזרה מיוחדת זו.

אשר על כן אבקש מעומק לבי, אחים יקרים, תנו יד להרבות צדקה וחסד להשלמת מלאכת הקודש, הן ברכישת כלים מכלים שונים למען יוכלו להקל המלאכה על האברכים מתנדבי הקודש, והן ברכישת מזון ומחיה כבשר ודגים באופן של הרחבה גדולה.

וידועים דברי הרמב"ם דלעולם אין אדם נעשה עני מחמת מצות צדקה, ואין שום דבר רע מתגלגל מחמת מצות צדקה, שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום.

הכו"ח בברכת יישר כח
חיים שמרלר

בעזרת השם יתברך

ומענין העינים בקול התודה

אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר מלאים ברגשות תודה אל האישים רבי המעש אשר התמסרו ביותרת המסירות למען קיום ההילולא הגדולה דבר יוחאי עבור מאות אלפי ישראל, ובתווך פעלו למען ההדלקה הגדולה של קהילותינו הקי' באתרא קדישא. ידידים ותיקים ונאמנים במסירות לחצר הקודש צאנז

לנבד
התא אלמי
אין שמעון
אין יוחאי

זכא
ישראל מן
לכס פה ופי
לכס פה?

הרה"ח' **מאיר פרוש** הי"ו

שלוחא דרחמנא ושלוחא דרבנן

ואתו עמו

הרה"ח' **יוסף דייטש** הי"ו

פרויקטור מירון

מן השמים יגמלו עמם אך טוב וחסד זכותו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי תגן בעדם תמיד, חפץ ה' בידיהם יצליח בפועל למען הפרט ולמען הכלל

